

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

C 73

51 tomas

Leidimas
lietuvių kalba

Informacija ir pranešimai

2008 m. kovo 19 d.

Pranešimo Nr.

Turinys

Puslapis

I Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės

NUOMONĖS

Taryba

2008/C 73/01	2008 m. kovo 4 d. Tarybos nuomonė dėl atnaujintos 2007–2010 m. Bulgarijos konvergencijos programos	1
2008/C 73/02	2008 m. kovo 4 d. Tarybos nuomonė dėl atnaujintos 2007–2011 m. Portugalijos stabilumo programos	6
2008/C 73/03	2008 m. kovo 4 d. Tarybos nuomonė dėl 2007–2011 m. Kipro stabilumo programos	10
2008/C 73/04	2008 m. kovo 4 d. Tarybos nuomonė dėl atnaujintos 2007–2011 m. Estijos konvergencijos programos	14
2008/C 73/05	2008 m. kovo 4 d. Tarybos nuomonė dėl atnaujintos 2007–2010 m. Latvijos konvergencijos programos	18

IV Pranešimai

EUROPOS SĄJUNGOS INSTITUCIJŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

Taryba

2008/C 73/06	2008 m. kovo 17 d. Tarybos sprendimas dėl Europos cheminių medžiagų agentūros Valdančiosios tarybos vieno nario skyrimo	23
--------------	---	----

LT

Komisija

2008/C 73/07

Euro kursas 24

V *Skelbimai*

PROCEDŪROS, SUSIJUSIOS SU KONKURENCIJOS POLITIKOS ĮGYVENDINIMU

Komisija

2008/C 73/08

Išankstinis pranešimas apie koncentraciją (Byla COMP/M.5125 — Marel/SFS) ⁽¹⁾ 25

KITI AKTAI

Komisija

2008/C 73/09

Paraiškos paskelbimas pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 510/2006 dėl žemės ūkio produktų ir maisto produktų geografinių nuorodų ir kilmės vietos nuorodų apsaugos 6 straipsnio 2 dalį 26

⁽¹⁾ Tekstas svarbus EEE

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

NUOMONĖS

TARYBA

TARYBOS NUOMONĖ

2008 m. kovo 4 d.

dėl atnaujintos 2007–2010 m. Bulgarijos konvergencijos programos

(2008/C 73/01)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 9 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Komisijos rekomendaciją,

pasikonsultavusi su Ekonomikos ir finansų komitetu,

PATEIKĖ ŠIĄ NUOMONĘ:

- (1) 2008 m. kovo 4 d. Taryba išnagrinėjo atnaujintą Bulgarijos konvergencijos programą, kuri apima 2007–2010 m. laikotarpį.
- (2) Nuo 2003 m. realusis BVP sparčiai augo – daugiau kaip 6 % per metus, tačiau susikaupė didelis išorės deficitas. Atitinkamai valdžios sektoriaus balansas padidėjo nuo artimos nuliui būklės iki didesnio kaip 3 % BVP pertekliaus 2006 m., o fiskalinės politikos kryptys nuo 2003 m. buvo kontracikliškos arba iš esmės neutralios. Kartu atsižvelgiant į valiutų valdybos sistemą monetarinės politikos sąlygos buvo palankios. Sparčiai augant ekonomikai atsirado perkaitimo ir didėjančio makroekonominio disbalanso požymių: išorės deficito didėjimas, vėl paspartėjęs bankų kreditų augimas bei infliacijos didėjimas.

Tačiau didėjantis Bulgarijos išorės deficitas iš esmės atspindi investicijų bumą, kurį skatina didelės tiesioginių užsienio investicijų (TUI) įplaukos. Infliaciją daugiausia skatino dėl išorės veiksnių padidėjusios maisto ir energijos kainos. Tačiau labai mažėjant nedarbui, atsirado įtampa darbo rinkoje, o 2007 m. darbo užmokesčio augimas taip pat labai paspartėjo ir pirmą kartą per kelierius metus akivaizdžiai viršijo našumo augimą. Jei tokie pokyčiai vyks toliau, tai gali pakenkti konkurencingumui ir kilti abejonių dėl didelio augimo tvarumo, nors dėl nedidelio realiojo darbo užmokesčio augimo iki

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1. Reglamentas su pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 1055/2005 (OL L 174, 2005 7 7, p. 1). Šiame tekste nurodytus dokumentus galima rasti tinklavietėje http://ec.europa.eu/economy_finance/about/activities/sgp/main_en.htm

2006 m. ir bendro našumo padidėjimo nuo 1998 m. išlaidų konkurencingumas iš esmės buvo išlaikytas. Ateityje Bulgarija turi šalinti šį disbalansą ir kartu stiprinti tvarios konvergencijos sąlygas vykdydama atsargią fiskalinę politiką bei ribodama darbo užmokesčio augimą, gerindama valstybės finansų kokybę, užtikrindama finansų sektoriaus stabilumą ir spartindama struktūrines reformas.

- (3) Programos pagrindiniame makroekonominiame scenarijuje numatoma, kad realusis BVP išaugs nuo 6,4 % 2007 m. iki vidutiniškai 6,7 % per likusią programos laikotarpį. Remiantis šiuo metu turima informacija ⁽¹⁾, galima teigti, kad šis scenarijus pagrįstas iš esmės patikimomis augimo prielaidomis, nors jos kiek optimistinės, ypač programos laikotarpio pabaigoje, kai vidaus paklausa, visų pirma investicijų, augimas, atrodo pernelyg optimistinis. Atsižvelgiant į didelį realiojo BVP augimą, programoje numatoma nedidelė pažanga siekiant nominaliosios konvergencijos, o infliacija ir toliau lieka palyginti didelė. Be to, atsižvelgiant į numatomą tolesnį spaudimą didinti darbo užmokestį ir į planuojamą tabako akcizo padidinimą, 2009 m. ir 2010 m. infliacijos projekcijos yra per mažos. Nors augimo struktūra dėl didesnio eksporto augimo turėtų tapti šiek tiek darnesnė, išorės deficitas turėtų toliau didėti iki didžiausios vertės, t. y. 20,75 % BVP 2008 m. – atsižvelgiant į naujausius pokyčius tai yra iš esmės patikima projekcija.
- (4) Naujausioje atnaujintoje programoje apskaičiuota, kad 2007 m. valdžios sektoriaus biudžeto perteklius bus 3,1 % BVP, palyginti su 2007 m. sausio mėn. konvergencijos programoje numatytu 0,8 % BVP pertekliumi. Toks papildomas perteklius susidarė dėl didesnių nei tikėtasi pajamų, nors išlaidų kontrolė nebuvo visiškai išlaikyta. Iš pradžių buvo numatyta sutaupyti 10 % biudžete numatytų einamųjų išlaidų be palūkanų, bet tai nebuvo įgyvendinta, o 2007 m. gruodžio mėn. buvo priimta maždaug 2,25 % BVP dydžio papildomų išlaidų, daugiausia skirtų infrastruktūrai, programa. Be to, 2007 m. pensijos dukart padidintos beveik 10 %, taigi daugiau kaip 8,5 %, nei turėjo būti padidintos pagal galiojančią indeksavimo formulę. Galiausiai spaudimas didinti darbo užmokestį taip pat atsirado valstybės sektoriuje, o šio sektoriaus darbo užmokesčio augimas antrąjį pusmetį labai paspartėjo. Tačiau apskritai didesni nei planuota biudžeto perteklių 2007 m. galima laikyti atitinkančiu 2007 m. kovo 27 d. Tarybos nuomonėje dėl 2007 m. sausio mėn. konvergencijos programos ⁽²⁾ pateiktą raginimą. Atsižvelgiant į nuolatinį didelį pajamų augimą, 2007 m. biudžeto rezultatai galėtų būti net geresni, nei numatyti programoje.
- (5) Programoje pateikta vidutinės trukmės biudžeto strategija siekiama neutralias fiskalinės politikos kryptis išlaikyti per visą programos laikotarpį. Programoje nurodytas vidutinės trukmės tikslas pakeistas iš struktūrinio balanso (t. y. pagal ciklą pakoreguotas balansas, neįskaitant vienkartinųjų ir kitų laikinųjų priemonių) į 1,5 % BVP perteklių, kurio turėtų būti laikomasi visu programos laikotarpiu. Nors Tarybos nuomonėje dėl pirminės programos patvirtintas vidutinės trukmės tikslas jau buvo didesnis nei reikalaujama Pakte, jo reikšmingas padidinimas programoje pagrįstas didėjančiu išorės disbalansu, spartėjančiu infliacijos augimu ir numatytu visuomenės senėjimo poveikiu. Numatoma, kad tiek valdžios sektoriaus balansas, tiek pirminis balansas per programos laikotarpį nesikeis – perteklius sudarys atitinkamai apie 3 % ir 4 % BVP. Remiantis programa, pajamų ir BVP bei išlaidų ir BVP santykiai per programos laikotarpį padidės po maždaug 1,75 procentinio punkto, o koregavimas daugiausia bus atliekamas 2008 m. Pajamų srityje programoje numatyta, kad kitos pajamos padidės 2,25 % BVP, daugiausia dėl didesnių ES pervedimų per visą programos laikotarpį.

Tikimasi, kad 2008 m. mokesstinės pajamos padidės 1,25 % BVP, nes didės tam tikrų akcizų tarifai, bus geriau vykdomos mokesstinės prievolės, o augimo struktūra bus palanki. Vienodo tarifo fizinių asmenų pajamų mokesčio įvedimą numatoma visiškai padengti toliau mažinant šešėlinės ekonomikos dalį ir naikinant tam tikras mokesčių lengvatas. 2009 m. ir 2010 m. mokesstinės pajamos ir socialinio draudimo įmokos turėtų šiek tiek sumažėti. Be to, planuojama, kad 2008 m. socialinio draudimo įmokos sumažinus jų dydžius sumažės 1 % BVP, bet šį mažinimą turėtų iš esmės kompensuoti įmokų bazės didinimas. Programoje numatytas didelis išlaidų restruktūrizavimas – per programos laikotarpį kapitalo išlaidos, vis daugiau finansuojamos iš ES pervedimų, padidės maždaug 2 % BVP, o kitos

⁽¹⁾ Vertinant visų pirma atsižvelgiama į Komisijos tarnybų rudens prognozę ir Komisijos atliktą nacionalinės reformų programos 2007 m. spalio mėn. įgyvendinimo ataskaitos įvertinimą.

⁽²⁾ OL C 89, 2007 4 24, p. 11.

išlaidos – maždaug 1,5 % BVP. Ši padidėjimą iš dalies kompensuos mažesnės palūkanų išlaidos, mažesni socialiniai pervedimai ir visų valdžios sektoriaus darbo užmokesčio išlaidų sumažėjimas dėl numatomo darbuotojų skaičiaus sumažinimo valstybės sektoriuje. Palyginti su geresniu nei numatyta 2007 m. rezultatu, dabartiniai biudžeto tikslai yra kur kas platesnio užmojo nei numatyti 2007 m. sausio mėn. programoje, taip pat atsižvelgiama į šiek tiek geresnes ekonomines perspektyvas.

- (6) Biudžeto projekcijų rizika programoje iš esmės subalansuota. Visų pirma atsižvelgiant į didėjantį išorės ir vidaus disbalansą, makroekonominiam scenarijui galėtų kilti tam tikra rizika. Be to, 2008 m. pajamų projekcijos kelia šiek tiek abejonių dėl vienodo tarifo fizinių asmenų pajamų mokesčio įvedimo. Tačiau šie pavojai turėtų būti subalansuoti atsižvelgiant į labai gerus rezultatus siekiant biudžeto tikslų ir užsitikrinant atsargą, kiek tai susiję su išlaidomis, biudžete numatant rezervą nenumatytiems atvejams. Be to, 2009 m. ir 2010 m. numatomas mokesčių pajamų sumažėjimas ne visiškai atitinka pagrindinį augimo scenarijų, todėl mokesčių pajamos galėtų būti didesnės nei numatytos.
- (7) Įvertinus šiuos pavojus, programoje pateiktos biudžeto politikos kryptys rodo, kad vidutinės trukmės tikslas bus visiškai išlaikytas per visą programos laikotarpį. Programoje numatytos fiskalinės politikos kryptys Stabilumo ir augimo pakta atitinka per visą laikotarpį. Dėl numatomų neutralios fiskalinės politikos krypties esamas vidaus ir išorės makroekonominis disbalansas turėtų nedidėti. Atsižvelgiant į ribotą monetarinės politikos sritį valiutų valdybos sistemoje, disbalansą būtų galima mažinti taupant papildomas pajamas.
- (8) Ilgalaikės su visuomenės senėjimu susijusių išlaidų projekcijos remiantis Ekonominės politikos komiteto ir Komisijos sudarytomis bendrosiomis makroekonominėmis prielaidomis nepateiktos, todėl palygintinai ir patikimai įvertinti Bulgarijos visuomenės senėjimo poveikio, kaip šiuo metu vertinamos 25 valstybės narės, kurios pateikia šias projekcijas, neįmanoma. Nors atsižvelgiant į dabartinę demografinę struktūrą didelio visuomenės senėjimo poveikio atmesti negalima, 2007 m. biudžeto būklė – didelis struktūrinis perteklius – sudaro labai palankias sąlygas mažinti jau ir taip nedidelę skolą. Didelį pirminį perteklių taip pat bus svarbu išlaikyti vidutinės trukmės laikotarpiu siekiant apriboti pavojus valstybės finansų tvarumui.
- (9) Konvergencijos programa iš esmės atitinka 2007 m. kovo mėn. nacionalinę reformų programą ir 2007 m. spalio mėn. įgyvendinimo ataskaitą. Visų pirma biudžeto strategija ir priemonės, numatytos valstybės išlaidų kokybei skatinti, įskaitant tolesnį programinio biudžeto įgyvendinimą, visiškai atitinka nacionalinėje reformų programoje nurodytus prioritetus. Numatyti keli konkretūs veiksmai valstybės išlaidų sveikatos priežiūros sektoriuje veiksmingumui ir kokybei gerinti. Matyti, kad atnaujintoje programoje atsižvelgiama į nacionalinėje reformų programoje numatomų reformų pasekmes valstybės finansams. Visų pirma tai susiję su numatomu investicijų į infrastruktūrą padidėjimu. Tačiau atnaujintoje programoje pateikiama palyginti nedaug informacijos apie tiesiogines biudžeto išlaidas pagrindinėms priemonėms, pvz., susijusioms su administracinių gebėjimų stiprinimu arba aktyvios darbo rinkos politika.
- (10) Dėl duomenų pateikimo reikalavimų, nustatytų elgesio kodekse dėl stabilumo ir konvergencijos programų, programoje pateikiami beveik visi privalomi ir daugelis neprivalomų duomenų ⁽¹⁾.

Daroma bendra išvada, kad programos tikslas – per visą laikotarpį išlaikyti patikimą biudžeto būklę numatant tolesnį didelį valdžios sektoriaus biudžeto perteklių. Biudžeto tikslai yra patikimi. Programoje siūloma vidutinės trukmės tikslą gerokai padidinti nuo struktūrinio balanso iki 1,5 % BVP pertekliaus – per visą programos laikotarpį šis tikslas bus visiškai pasiektas. Siekiant užtikrinti makroekonominį stabilumą bei tvarią konvergenciją atsižvelgiant į didėjantį išorės disbalansą ir didelę infliaciją, reikia toliau laikytis griežtos fiskalinės politikos, toliau gerinti valstybės išlaidų (be kita ko, sveikatos priežiūros sektoriuje) ir fiskalinių institucijų kokybę ir taikyti valstybės sektoriaus darbo užmokesčio politiką, kuri sudarytų sąlygas riboti bendro darbo užmokesčio augimą derinant jį su našumo augimu.

⁽¹⁾ Visų pirma, nepateikta informacija apie 2007 m. vienkartinės priemonės ir tam tikri ilgalaikio tvarumo duomenys.

Atsižvelgiant į šį vertinimą ir poreikį užtikrinti tvarią konvergenciją, Bulgarija raginama:

- i) siekiant mažinti esamą išorės disbalansą toliau vengti procikliškų fiskalinės politikos krypčių, visų pirma taupant viršplanines biudžeto lėšas ir ribojant išlaidų didėjimą;
- ii) stiprinti infliacinio spaudimo mažinimo politiką, be kita ko, taikant atsargią valstybės sektoriaus darbo užmokesčio politiką, padedančią riboti darbo užmokesčio augimą;
- iii) toliau didinti valstybės išlaidų efektyvumą, visų pirma visiškai įgyvendinant programinį biudžetą, stiprinant administracinius gebėjimus ir vykdant reformas darbo rinkos, švietimo ir sveikatos priežiūros srityse.

Pagrindinių makroekonominių ir biudžeto projekcijų palyginimas

		2006	2007	2008	2009	2010
Realusis BVP (pokytis, %)	2007 m. gruodžio mėn. KP	6,1	6,4	6,4	6,8	6,9
	2007 m. lapkričio mėn. COM	6,1	6,3	6,0	6,2	nėra duomenų
	2007 m. sausio mėn. KP	5,9	5,9	6,2	6,1	nėra duomenų
SVKI infliacija (%)	2007 m. gruodžio mėn. KP	7,4	7,2	6,9	4,4	3,7
	2007 m. lapkričio mėn. COM	7,4	7,1	7,3	5,8	nėra duomenų
	2007 m. sausio mėn. KP	7,4	4,0	3,0	3,0	nėra duomenų
Gamybos apimtys atotrūkis ⁽¹⁾ (% potencialiojo BVP)	2007 m. gruodžio mėn. KP	0,8	0,6	0,0	- 0,4	- 0,2
	2007 m. lapkričio mėn. COM ⁽²⁾	1,1	0,7	- 0,1	- 0,6	nėra duomenų
	2007 m. sausio mėn. KP	0,1	- 0,4	- 0,8	- 1,0	nėra duomenų
Grynasis skolinimas ir (arba) skolinimasis, palyginti su kitomis pasaulio šalimis (% BVP)	2007 m. gruodžio mėn. KP	- 15,0	- 19,9	- 20,7	- 19,5	- 18,6
	2007 m. lapkričio mėn. COM	- 15,0	- 17,0	- 16,0	- 15,8	nėra duomenų
	2007 m. sausio mėn. KP	- 14,1	- 13,6	- 12,8	- 12,4	nėra duomenų
Valdžios sektoriaus balansas (% BVP)	2007 m. gruodžio mėn. KP	3,2	3,1	3,0	3,0	3,0
	2007 m. lapkričio mėn. COM	3,2	3,0	3,1	3,1	nėra duomenų
	2007 m. sausio mėn. KP	3,2	0,8	1,5	1,5	nėra duomenų
Pirminis balansas (% BVP)	2007 m. gruodžio mėn. KP	4,6	4,3	4,0	4,0	4,0
	2007 m. lapkričio mėn. COM	4,6	4,1	4,1	4,0	nėra duomenų
	2007 m. sausio mėn. KP	4,6	2,2	2,8	2,7	nėra duomenų

		2006	2007	2008	2009	2010
Pagal ciklą pakoreguotas balansas ⁽¹⁾ (% BVP)	2007 m. gruodžio mėn. KP	2,9	2,9	3,0	3,1	3,1
	2007 m. lapkričio mėn. COM	2,9	2,8	3,1	3,3	nėra duomenų
	2007 m. sausio mėn. KP	3,2	1,0	1,9	2,0	nėra duomenų
Struktūrinis balansas ⁽³⁾ (% BVP)	2007 m. gruodžio mėn. KP	2,9	2,9	3,0	3,1	3,1
	2007 m. lapkričio mėn. COM	2,9	2,9	3,1	3,3	nėra duomenų
	2007 m. sausio mėn. KP	3,2	1,0	1,9	2,0	nėra duomenų
Bendroji valdžios sektoriaus skola (% BVP)	2007 m. gruodžio mėn. KP	22,8	19,8	18,3	17,4	16,9
	2007 m. lapkričio mėn. COM	22,8	19,3	15,9	12,9	nėra duomenų
	2007 m. sausio mėn. KP	25,3	22,7	22,3	21,1	nėra duomenų

Pastabos:

(¹) Gamybos apimtys atotrūkis ir pagal ciklą pakoreguotas balansas vadovaujantis programomis pagal Komisijos tarnybų perskaičiavimus, pagrįstus programose pateikta informacija. Pagal ciklą pakoreguotas balansas Komisijos tarnybų rudens prognozėje perskaičiuotas patikslinus Bulgarijos biudžeto jautrumą.

(²) Remiantis potencialaus augimo prognoze: 6,2 %, 6,7 %, 6,8 % ir 6,8 % atitinkamai 2006–2009 m.

(³) Pagal ciklą pakoreguotas balansas, neįskaitant vienkartinųjų ir kitų laikinųjų priemonių. Naujausioje programoje informacijos apie vienkartinę ir kitas laikinas priemones nepateikiama; pagal Komisijos tarnybų rudens prognozę 2007 m. jos sudaro 0,1 % BVP (mažinančios perteklių). Struktūrinis balansas Komisijos tarnybų rudens prognozėje perskaičiuotas patikslinus Bulgarijos biudžeto jautrumą.

Šaltinis:

Konvergencijos programa (KP); Komisijos tarnybų 2007 m. rudens ekonominė prognozė (COM); Komisijos tarnybų skaičiavimai

TARYBOS NUOMONĖ**2008 m. kovo 4 d.****dėl atnaujintos 2007–2011 m. Portugalijos stabilumo programos**

(2008/C 73/02)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Komisijos rekomendaciją,

pasikonsultavusi su Ekonomikos ir finansų komitetu,

PATEIKĖ ŠIĄ NUOMONĘ:

- (1) 2008 m. kovo 4 d. Taryba išnagrinėjo atnaujintą Portugalijos stabilumo programą, kuri apima 2007–2011 m. laikotarpį.
- (2) Pasibaigus smarkaus ekonomikos augimo etapui antroje dešimtojo dešimtmečio pusėje, nuo 2000 m. Portugalijos ekonomikos padėtis ėmė keistis: BVP augo lėtai, didėjo nedarbas, dėl to biudžetas tapo mažiau stabilus. Ekonominės veiklos rodikliai pasikeitė dėl susikaupusio didelio išorės ir biudžeto deficito, o procikliška fiskalinė politika sukėlė privačiojo sektoriaus disbalansą ir abejonių dėl susidariusios padėties.

Šio dešimtmečio pradžioje vidaus paklausa privačiame sektoriuje labai sumažėjo, ir išlaidos pradėjo labiau atitikti pajamas. Tuo pačiu reikėjo sumažinti pirmines valstybės biudžeto išlaidas, kurios anksčiau buvo didinamos neatsižvelgiant į tvarumą, nors konkurencinė padėtis išliko nestabili dėl ilgalaikio darbo užmokesčio ir produktyvumo augimo neatitikimo. Nors išorės sektorius pastaruoju metu skatino ekonomikos augimą ir kai kuriose ūkio srityse didėjant užsienio konkurencijai įvyko svarbus restruktūrizavimas, dėl struktūrinio pobūdžio kliūčių vis dar nepavyksta ilgesniam laikui užtikrinti geresnių ekonominių rodiklių. Visų pirma bendras produktyvumas yra mažas dėl palyginti menko žmogiškojo kapitalo. Ypatingą dėmesį reikia skirti viešojo sektoriaus efektyvumui ir veiksmingumui. Pastaraisiais metais padaryta gana didelė pažanga, keičiant tokią padėtį, pirmiausia ribojant valstybės finansų disbalansą. Apskritai tolesnis fiskalinis konsolidavimas, valstybės finansų kokybės gerinimas ir struktūrinių reformų vykdymas siekiant paspartinti galimą BVP augimą vis dar yra pagrindiniai sunkumai, trukdantys grąžinti Portugalijos ūkį į tvarios ir dinamiškos plėtros kelią.

- (3) Pagal programoje pateiktą makroekonominį scenarijų prognozuojamas tolesnis ekonominės veiklos pakilimas, realiam BVP didėjant nuo 1,8 % 2007 m. iki 2,2 % 2008 m., o paskui – 2,8 % 2009 m. ir 3 % 2010 ir 2011 m. Remiantis šiuo metu turima informacija ⁽²⁾ galima teigti, kad ekonominės perspektyvos po 2008 m. pagrįstos palankiomis augimo prielaidomis. Apskritai paklausa privačiame sektoriuje augimas yra spartus, ypač investicijų srityje. Programoje tikimasi, kad darbo rinkos padėtis programos laikotarpiu laipsniškai gerės, bet užimtumo prognozė atrodo optimistinė.

Galbūt prognozės dėl plataus vartojimo prekių kainų infliacijos nėra optimistinės dėl neseniai vykusio maisto ir naftos kainų augimo pasaulio rinkose. Tikimasi, kad ateinančiais metais ekonomikos konkurencingumas didės, nes vieneto darbo sąnaudos augs lėčiau nei daugumoje šalių, su kuriomis Portugalija vykdo prekybą. Programoje numatytas didelis išorės deficito sumažėjimas: nuo 8,8 % BVP

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1. Reglamentas su pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 1055/2005 (OL L 174, 2005 7 7, p. 1). Šiame tekste minėtus dokumentus galima rasti šioje tinklavietėje: http://ec.europa.eu/economy_finance/about/activities/sgp/main_en.htm.

⁽²⁾ Vertinant visų pirma atsižvelgiama į rudenį Komisijos tarnybų parengtas prognozes ir Komisijos atliktą 2007 m. spalio mėn. nacionalinės reformų programos įgyvendinimo ataskaitos vertinimą.

2006 m. ir apytiksliai 7 % BVP 2007 m. iki 4,7 % BVP 2011 m. Tačiau, remiantis turima informacija, atnaujintoje programoje numatytą einamųjų pervedimų ir pirminių pajamų balanso deficitą sumažinti gali būti sunku.

- (4) Atnaujintoje programoje ir Komisijos tarnybų 2007 m. rudens prognozėje numatomas 2007 m. valdžios sektoriaus biudžeto deficitas – 3 % BVP, palyginti su 3,7 % BVP deficitu, kurio siekta pagal ankstesnę atnaujintą stabilumo programą. Remiantis naujesniais ir preliminariais duomenimis apie biudžeto vykdymą, galima daryti išvadą, kad 2007 m. deficitas gali būti mažesnis nei 3 % BVP. Šis pokytis atitinka 2007 m. vasario 27 d. ir viršija Tarybos nuomonėje dėl ankstesnės atnaujintos programos pateiktą raginimą įgyvendinti priemones perviršiniam deficitui pakoreguoti iki 2008 m. ⁽¹⁾ Kadangi geresniais nei tikėtasi 2006 m. rezultatais buvo pasinaudota siekiant pagerinti rezultatą 2007 m., Taryba pažymi, kad jis taip pat atitinka 2007 m. balandžio mėn. Euro grupės priimtas biudžeto politikos gaires.
- (5) Atnaujintoje stabilumo programoje numatytas tikslas yra tolesnis vidutinės trukmės fiskalinis konsolidavimas, ypač siekiant struktūrinio deficito vidutinės trukmės tikslo, t. y. pagal ciklą pakoreguoto 0,5 % BVP deficito iki 2010 m. atmetus vienkartinės ir kitas laikinąsias priemones. Planuojama, kad valdžios sektoriaus nominalus biudžeto deficitas laipsniškai mažės nuo 3 % BVP 2007 m. iki 2,4 % BVP 2008 m., 1,5 % 2009 m., 0,4 % 2010 m., galiausiai – iki 0,2 % BVP 2011 m. Pirminio balanso prognozės panašios: manoma, kad nedidelis deficitas virs 2,5 % BVP pertekliaus 2011 m. Prognozuojama, kad remiantis visuotinai priimta metodika apskaičiuotas struktūrinis deficitas mažės vidutiniškai maždaug 0,5 procentinio punkto BVP per metus iki 2010 m. ir stabilizuosis pasiekęs maždaug 0,5 % BVP lygio 2011 m. Planuojamas fiskalinis konsolidavimas bus įgyvendinamas toliau mažinant išlaidas, taikant korekcines priemones viešojo sektoriaus užimtumo išlaidoms apriboti (vykdant viešojo administravimo reformą) ir (ne tiek daug) ribojant socialinėms reikmėms perkeliamas lėšas. Manoma, kad įplaukų santykio padidėjimas taip pat padės fiskaliniam konsolidavimui. Remiantis geresniais nei numatyta biudžete deficito rodikliais 2006 ir 2007 m., programoje patvirtinta didžioji 2006 gruodžio mėn. atnaujintoje stabilumo programoje numatyto struktūrinio koregavimo plano dalis pagal šiek tiek pakeistą makroekonominį scenarijų. Prognozuojama, kad bendroji valstybės skola, kuri, kaip apskaičiuota 2007 m. siekia 64,4 % BVP, mažės sparčiau, t. y. beveik 8 procentiniais punktais BVP per laikotarpį, ir 2010 m. bus mažesnė nei Sutartyje numatyta 60 % BVP pamatinė vertė.
- (6) Biudžeto rezultatai galėtų būti prastesni, nei prognozuojama atnaujintoje programoje. Visų pirma todėl, kad, kaip nurodyta pirmiau, makroekonominis scenarijus pagrįstas palankiomis BVP augimo vėlesniais metais prielaidomis. Be to, neaišku, ar pavyks sumažinti išlaidas per vidutinės trukmės laikotarpį dėl pastaruoju metu įgyvendintų priemonių. Tačiau kai kurių pavojų iš dalies pavyktų išvengti, jeigu pasitvirtintų geresni nei numatyta 2007 m. biudžeto rezultatai ir 2008 m. bazinis efektas būtų palankus. Atsižvelgiant į šį galimą neigiamą poveikį biudžeto tikslams, taip pat tikėtina, kad skolų santykis keisis mažiau palankia linkme nei prognozuojama programoje.
- (7) Atsižvelgiant į šį rizikos vertinimą atrodo, kad programoje nustatytos biudžeto politikos kryptys atitinka tikslą ilgam laikui ištaisyti perviršinį deficitą ne vėliau nei 2008 m., kaip rekomendavo Taryba. Po deficito mažinimo 2006 ir 2007 m. atnaujintoje programoje siekiama 2008 m. sumažinti struktūrinį deficitą 0,5 procentinio punkto BVP. Taryba pažymi, kad biudžeto vykdymas atitinka 2007 m. balandžio mėn. Euro grupės pateiktas biudžeto politikos gaires. Pagal programą pakankama patikimumo riba neviršyti 3 % BVP deficito esant normaliems makroekonominiams svyravimams turėtų būti pasiekta 2009 m. Tačiau atsižvelgiant į riziką, kad biudžeto tikslai nebus įgyvendinti, pasiekti šią ribą gali pavykti tik 2010 m. Be to, programoje apibrėžtos biudžeto politikos kryptys gali būti nepakankamos siekiant užtikrinti, kad programoje numatyto vidutinės trukmės tikslo būtų pasiekta iki 2010 m. Nors planuojama konsolidavimo siekiant vidutinės trukmės tikslo sparta atitinka Stabilumo ir augimo paktą, koregavimui gali prireikti papildomų pastangų dėl pirmiau minėtos rizikos. Galiausiai, atsižvelgiant į pirmiau minėtą su skolų prognozėmis susijusią riziką, galima teigti, kad skolų santykis gana sparčiai mažės ir programos laikotarpio pabaigoje artės prie pamatinės vertės.

⁽¹⁾ OLC 71, 2007 3 28, p. 5.

- (8) 2006 ir 2007 m. Portugalijai pradėjus vykdyti senatvės pensijų sistemų reformas, veiksmingai ribojamas su visuomenės senėjimu susijusių išlaidų didėjimas ir pavyksta sumažinti valstybės finansų tvarumo riziką nuo didelės iki vidutinės, taigi Portugalijoje ilgalaikis visuomenės senėjimo poveikis biudžetui beveik atitinka ES vidurkį. Tačiau dabartinis bendrosios skolos lygis viršija Sutartyje numatytą pamatinę vertę. Kartu, programoje įvertinta 2007 m. biudžeto būklė (nors ji šiek tiek ir pagerėjo palyginti su pradine padėtimi pagal ankstesnę atnaujintą programą) vis dar kelia pavojų valstybės finansų tvarumui, net ir prieš atsižvelgiant į ilgalaikį visuomenės senėjimo poveikį biudžetui. Toliau konsoliduojant biudžetą, kaip numatyta programoje, valstybės finansų tvarumui keliami rizika sumažėti.
- (9) Stabilumo programa visiškai atitinka nacionalinės reformų programos 2007 m. spalio mėn. įgyvendinimo ataskaitą. Visų pirma vidutinės trukmės fiskalinio konsolidavimo planai įtraukti į nacionalinę reformų programą, kurioje biudžeto konsolidavimas ir valstybės finansų tvarumo gerinimas minimi kaip svarbiausi prioritetai. Stabilumo programoje taip pat išsamiai kalbama apie pažangą įgyvendinant kai kurias nacionalinės reformų programos priemones ir apie jų poveikį valstybės finansams ir bendrai ekonominei padėčiai. Iš tiesų abiejose programose pateikta viena kitą papildanti nuosekli informacija apie bendras politikos priemones.
- (10) Programoje pateikta biudžeto strategija iš esmės atitinka šaliai skirtas bendrąsias ekonominės politikos gaires, įtrauktas į integruotas gaires, ir gaires euro zonos valstybėms narėms biudžeto politikos srityje, pateiktas atsižvelgiant į Lisabonos strategiją.
- (11) Atsižvelgiant į duomenų pateikimo reikalavimus, nustatytus elgesio kodekse dėl stabilumo ir konvergencijos programų, programoje pateikiami visi privalomi ir dauguma neprivalomų duomenų ⁽¹⁾.

Galima daryti bendrą išvadą, kad programa iš esmės atitinka siekį ne vėliau nei 2008 m. ištaisyti perviršinį deficitą. Jei bus patvirtinta, kad biudžetas įvykdytas geriau nei tikėtasi, deficitas gali būti mažesnis nei 3 % BVP jau 2007 m. Programos tikslas – toliau vykdyti vidutinės trukmės fiskalinį konsolidavimą, įskaitant vidutinės trukmės tikslo įgyvendinimą iki 2010 m. Per visą programos laikotarpį numatoma mažinti valdžios sektoriaus skolų santykį. Tačiau ar šie tikslai bus įgyvendinti, priklauso nuo veiksmingo programoje paskelbtų priemonių vykdymo ir papildomų pastangų, ypač atsižvelgiant į mažesnio nei prognozuota ekonominio augimo riziką.

Toliau pagal planą sėkmingai konsoliduojant biudžetą, turėtų pavykti išspręsti išorinio disbalanso problemą ir pagerinti ilgalaikio valstybės finansų tvarumo perspektyvą (laikoma, kad Portugalijos finansų tvarumo rizika yra vidutinė) po svarbios pensijų reformos įgyvendinimo. Galiausiai, pagerinus kaip numatyta valstybės išlaidų kokybę ir efektyvumą, įskaitant viešąjį administravimą ir biudžeto struktūrą, būtų daromas teigiamas poveikis potencialiam BVP augimui, todėl vėl prasidėtų vystymosi procesas.

Atsižvelgiant į šį įvertinimą ir į 2005 m. rugsėjo 20 d. rekomendaciją pagal 104 straipsnio 7 dalį, Portugalija raginama:

- i) aktyviai įgyvendinti programoje numatytą fiskalinį konsolidavimą užtikrinant perviršinio deficito koregavimą;
- ii) vykdyti numatytą koregavimą, siekiant vidutinės trukmės tikslo, kartu prirėkus taikant papildomas priemones, ir taip pat atsižvelgiant į valstybės finansų tvarumo riziką, užtikrinti spartų skolų ir BVP santykio mažėjimą, ypač ir toliau panaudojant pasiektus geresnius nei tikėtasi biudžeto rezultatus deficitui mažinti;
- iii) toliau nuolat taikyti išlaidų ribojimo priemones ir gerinti valstybės išlaidų kokybę, taip pat įgyvendinant vykdomą viešojo administravimo reformą ir toliau gerinant biudžeto struktūrą, kaip numatyta programoje.

Taryba taip pat pažymi, kad tokie veiksmai atitiktų 2007 m. balandžio mėn. Euro grupės pateiktas fiskalinės politikos gaires.

⁽¹⁾ Visų pirma, nepateikti duomenys apie viešojo vartojimo ir investicijų defliatorius.

Pagrindinių makroekonominių ir biudžeto prognozių palyginimas

		2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.
Realusis BVP (pokytis %)	2007 m. gruodžio mėn. SP	1,3	1,8	2,2	2,8	3,0	3,0
	2007 m. lapkričio mėn. COM	1,3	1,8	2,0	2,1	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. SP	1,4	1,8	2,4	3,0	3,0	nėra duomenų
SVKI infliacija ⁽⁴⁾ (%)	2007 m. gruodžio mėn. SP	3,0	2,3	2,1	2,1	2,1	2,1
	2007 m. lapkričio mėn. COM	3,0	2,4	2,4	2,3	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. SP	3,2	2,2	2,2	2,1	2,1	nėra duomenų
Gamybos apimtys atotrūkis ⁽¹⁾ (% potencialiojo BVP)	2007 m. gruodžio mėn. SP	- 2,4	- 2,2	- 1,8	- 1,1	- 0,2	0,5
	2007 m. lapkričio mėn. ⁽²⁾ COM	- 2,1	- 1,7	- 1,2	- 0,8	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. SP	- 2,6	- 2,4	- 1,8	- 0,7	0,2	nėra duomenų
Grynasis skolinimas ir (arba) skolinimasis, palyginti su kitomis pasaulio šalimis (% BVP)	2007 m. gruodžio mėn. SP	- 8,8	- 7,0	- 5,8	- 5,6	- 4,9	- 4,7
	2007 m. lapkričio mėn. COM	- 8,8	- 7,9	- 7,7	- 7,7	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. SP	- 7,5	- 7,3	- 6,9	- 6,3	- 6,0	nėra duomenų
Valdžios sektoriaus balansas (% BVP)	2007 m. gruodžio mėn. SP	- 3,9	- 3,0	- 2,4	- 1,5	- 0,4	- 0,2
	2007 m. lapkričio mėn. COM	- 3,9	- 3,0	- 2,6	- 2,4	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. SP	- 4,6	- 3,7	- 2,6	- 1,5	- 0,4	nėra duomenų
Pirminis balansas (% BVP)	2007 m. gruodžio mėn. SP	- 1,1	- 0,1	0,5	1,3	2,2	2,5
	2007 m. lapkričio mėn. COM	- 1,1	- 0,1	0,3	0,5	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. SP	- 1,7	- 0,7	0,4	1,5	2,5	nėra duomenų
Pagal ciklą pakoreguotas balansas ⁽¹⁾ (% BVP)	2007 m. gruodžio mėn. SP	- 2,8	- 2,0	- 1,6	- 1,0	- 0,3	- 0,4
	2007 m. lapkričio mėn. COM	- 2,9	- 2,2	- 2,1	- 2,1	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. SP	- 3,4	- 2,6	- 1,8	- 1,2	- 0,5	nėra duomenų
Struktūrinis balansas ⁽³⁾ (% BVP)	2007 m. gruodžio mėn. SP	- 2,8	- 2,1	- 1,6	- 1,0	- 0,3	- 0,4
	2007 m. lapkričio mėn. COM	- 2,9	- 2,3	- 2,1	- 2,1	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. SP	- 3,4	- 2,6	- 1,8	- 1,2	- 0,5	nėra duomenų
Bendroji valdžios sektoriaus skola (% BVP)	2007 m. gruodžio mėn. SP	64,8	64,4	64,1	62,5	59,7	56,7
	2007 m. lapkričio mėn. COM	64,8	64,4	64,7	64,5	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. SP	67,4	68,0	67,3	65,2	62,2	nėra duomenų

Pastabos:

⁽¹⁾ Programose nurodytas gamybos apimtys atotrūkis ir pagal ciklą pakoreguotas balansas pagal Komisijos tarnybų perskaičiavimus remiantis programose pateikta informacija.

⁽²⁾ Remiantis numatomu 1,5 %, 1,5 %, 1,6 % ir 1,6 % augimo potencialu atitinkamai 2006–2009 m.

⁽³⁾ Pagal ciklą pakoreguotas balansas atėmus vienkartinės ir kitas laikinas priemones. Vienkartinės ir kitos laikinosios priemonės yra 0,1 % BVP 2007 m. (mažina deficitą) pagal naujausią programą ir Komisijos tarnybų rudens prognozę.

⁽⁴⁾ Privataus vartojimo defliatorius pagal 2006 m. gruodžio mėn. atnaujintą stabilumo programą.

Šaltinis:

stabilumo programa (SP); Komisijos tarnybų 2007 m. rudens ekonominės prognozės (COM); Komisijos tarnybų skaičiavimai

TARYBOS NUOMONĖ**2008 m. kovo 4 d.****dėl 2007–2011 m. Kipro stabilumo programos**

(2008/C 73/03)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Komisijos rekomendaciją,

pasikonsultavusi su Ekonomikos ir finansų komitetu,

PATEIKĖ ŠIĄ NUOMONĘ:

- (1) 2008 m. kovo 4 d. Taryba išnagrinėjo pirmąją 2007–2011 m. Kipro stabilumo programą ⁽²⁾.
- (2) Pastaruosius dešimt metų Kiprui buvo būdingas tvirtas ekonomikos augimas, tačiau kelerius metus jam buvo būdingi svyravimai, rodantys mažos atviros ekonomikos reakciją į išorės sukrėtimus.

Vykdamt fiskalinę politiką ne visada pasinaudota palankiomis ciklo sąlygomis, kad būtų pasiekti biudžeto tikslai (artima balansui būklė arba perteklius), kuriuos pasiekus susidarytų patikimumo riba, sauganti nuo įprastų svyravimų, ir būtų sudarytos galimybės visiškai veikti automatiniais stabilizatoriams esant ekonominiams sunkumams. Tai išryškina būtinybę vengti procikliškų politikos kryptių ekonomikos pakilimo laikotarpiu. Pastaruosius ketverius metus Kipro valdžios institucijos vykdė sėkmingą daugiausia pajamomis pagrįstą fiskalinį konsolidavimą, dėl to valdžios sektoriaus deficitas nuo 6,5 % BVP 2003 m. sumažėjo iki 1,2 % 2006 m. Dėl daugiausia mokestinėmis pajamomis pagrįsto augimo, kuris yra turbūt nenuolatinio pobūdžio ir dėl kurio valstybės sektoriaus pajamos labai padidėjo, biudžeto būklė šiuo metu vertinama kaip 1,5 % BVP perteklius 2007 m. Be to, skola sumažėjo nuo 69 % BVP 2003 m. iki maždaug 60 % 2007 m. Ribotas pirminių einamųjų išlaidų ribojimas ir tai, kad pastaruosiu metu padidėjusi mokestinių pajamų dalis yra turbūt nenuolatinio pobūdžio reiškinys, rodo poreikį geriau kontroliuoti išlaidas. Tai padėtų stabilizuoti ekonomiką atsižvelgiant į naujas narystės euro zonoje aplinkybes. Pensijų sistemos reforma ir laiku įgyvendintos patvirtintos reformos sveikatos priežiūros sektoriuje taip pat padėtų kontroliuoti pirmines išlaidas ir kartu sudarytų ilgalaikio valstybės finansų tvarumo pagrindą.

- (3) Makroekonominiame scenarijuje, kuriuo grindžiama programa, numatoma, kad realiojo BVP augimas šiek tiek sulėtės nuo 4,2 % 2007 m. iki vidutiniškai maždaug 4 % per likusią programos laikotarpį. Remiantis šiuo metu turima informacija ⁽³⁾, šis scenarijus grindžiamas patikimomis augimo prielaidomis iki 2009 m., nors vėlesniais metais jos atrodo šiek tiek pernelyg optimistiškos. Programoje pateiktos infliacijos projekcijos realistiškos, bet, turint omenyje naujausius tarptautinius naftos ir maisto produktų kainų pokyčius, rizika gali šiek tiek padidėti.

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1. Reglamentas su pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 1055/2005 (OL L 174, 2005 7 7, p. 1). Šiame tekste minėtus dokumentus galima rasti šioje tinklavietėje: http://ec.europa.eu/economy_finance/about/activities/sgp/main_en.htm

⁽²⁾ Atnaujinta programa pateikta savaitė vėliau nei elgesio kodekse nustatytas galutinis terminas (gruodžio 1 d.).

⁽³⁾ Vertinant visų pirma atsižvelgiama į Komisijos tarnybų 2007 m. rudens prognozę ir Komisijos atliktą nacionalinės reformų programos spalio mėn. įgyvendinimo ataskaitos vertinimą.

- (4) Stabilumo programoje 2007 m. numatomas 1,5 % BVP valdžios sektoriaus perteklius, t. y. daugiau kaip 3 procentiniais punktais BVP didesnis už 1,6 % BVP deficitą, kuris buvo nustatytas paskutinėje atnaujintoje konvergencijos programoje. Šis staigus 2007 m. pokytis siejamas su išskirtinai padidėjusiomis visomis pajamomis surinkus ypač daug mokesčių, kurie susiję su dideliu finansų sektoriaus pelningumu ir augančiomis investicijomis į nekilnojamąjį turtą. Neatrodo, kad visas mokesčių bazės ir su tuo susijusių pajamų padidėjimas būtų nuolatinis. Numatomas 2007 m. rezultatas atitinka 2007 m. vasario 27 d. Tarybos nuomonėje dėl paskutinės atnaujintos konvergencijos programos ⁽¹⁾ išdėstytą raginimą „įgyvendinti programoje numatytą fiskalinio konsolidavimo scenarijų“.
- (5) Atsižvelgiant į geresnį nei numatyta 2007 m. rezultatą stabilumo programoje pateikti biudžeto tikslai gerokai platesni, palyginti su paskutinėje atnaujintoje konvergencijos programoje pateiktais biudžeto tikslais, o makroekonominės sąlygos iš esmės nepasikeitė. Stabilumo programoje nustatytas platesnio užmojo vidutinės trukmės tikslas, kuris yra struktūrinis (t. y. pagal ciklą pakoreguotas atmetus vienkartinės ir kitas laikinas priemones) balansas, palyginti su anksčiau nustatytu tikslu pasiekti 0,5 % BVP struktūrinį deficitą. Stabilumo programoje pateiktos biudžeto strategijos tikslas – visu programos laikotarpiu pasiekti šį naują vidutinės trukmės tikslą, kuris jau pranoktas 2007 m. Planuojama, kad valdžios sektoriaus biudžeto perteklius 2011 m. sumažės iki 0,7 % BVP, palyginti su 1,5 % 2007 m., o skaičiuojant pirminį rodiklį sumažėjimas dar didesnis, t. y. 2,8 % BVP 2011 m., palyginti su 4,7 %. Mažėjantis perteklius daugiausia susijęs su 1¼ procentinio punkto sumažėjusia pajamų dalimi, palyginti su visu BVP, o bendrosios išlaidos pagal planą turėtų sumažėti tik ¼ procentinio punkto BVP.

Išlaidų sumažėjimas daugiausia susijęs su didelėmis sutaupytomis palūkanų išlaidomis, o pirminės išlaidos turėtų padidėti ¼ procentinio punkto, nes kompensacijos dirbantiesiems, subsidijų ir valstybės investicijų išlaidų ribojimas visiškai atvers socialinių išmokų ir kitų išlaidų padidėjimą. Visos pajamos daugiausia (1½ procentinio punkto BVP) sumažės 2008 m., nes numatoma, kad 2007 m. užfiksuotas išskirtinis pajamų padidėjimas 2008 m. bus perpus mažesnis (1,5 % BVP). Bendroji valstybės skola, kuri apytikriai skaičiavimu 2007 m. yra 60 %, 2008 m. turėtų sumažėti 11,5 procentinio punkto BVP iki 48,5 % BVP. Tai daugiausia priklauso nuo didelio pirminio pertekliaus ir didelio masto skolų mažinančio atsargų ir srautų koregavimo, kurie yra didelio su padengimo fondais susijusio finansinio turto naudojimo paskoloms apmokėti, pasekmė. Vėlesniu programos laikotarpiu skolos ir BVP santykis turėtų dar sumažėti 8 procentiniais punktais BVP ir iki 2011 pasiekti 40,5 %.

- (6) 2008 m. ir 2009 m. biudžeto rezultatai galėtų būti geresni nei planuota programoje, bet vėliau – prastesni. Programoje daroma prielaida, kad 2007 m. padėtis, kai pajamų gauta daugiau nei numatyta, vėliau pasikartos tik iš dalies. Nors neturint išsamesnių duomenų tvirtinti negalima, bet panašu, kad ši padėtis galės pasikartoti didesniu mastu, ypač 2008 m. ir 2009 m. Grėsmė pajamoms kyla dėl to, kad makroekonominiam scenarijuje pateiktos palankios privataus vartojimo augimo vėlesniais programos metais prognozės. Pavojus taip pat kyla dėl to, ar bus laikomasi viršutinių išlaidų ribų, kurios buvo nustatytos tik 2006 m., nes jų aprėptis dar neužbaigta, visų pirma įgyvendinimo mechanizmai nėra visapusiškai apibūdinti.
- (7) Atsižvelgiant į šį rizikos vertinimą, programoje apibrėžtos biudžeto politikos kryptys yra pakankamos siekiant užtikrinti, kad naujojo vidutinės trukmės tikslo būtų laikomasi visą programos laikotarpį, kaip numatyta programoje. 1,5 % BVP dydžio pajamos, kurios programoje laikomos laikinomis, nors jos turbūt nenuolatinio pobūdžio, neatitinka vienkartinėjų priemonių apibrėžties ir Komisijos tarnybos jų tokiomis nelaiko. Ekonomikos pakilimo laikotarpiu, 2008 m. struktūrinio pertekliaus sumažėjimas daugiau kaip 1 procentiniu punktu BVP, palyginti su 1,75 % BVP 2007 m., gali rodyti procikliškas fiskalinės politikos kryptis – tai prieštarautų Stabilumo ir augimo pakto reikalavimams. Tačiau vyriausybės nuomonė, kad pajamų padidėjimas 2007 m. gali būti nuolatinis tik iš dalies, rodo atsargų požiūrį į biudžetą, kuriuo remiantis pajamos iš augimo, kuriam būdingos ypač didelės mokestinės pajamos, neturėtų sukelti papildomų nuolatinėjų išlaidų. Nors planuojamas biudžeto būklės pablogėjimas, palyginti su 2008 m., dideliu mastu atspindi numatytą mokestinių pajamų normalizaciją, atsižvelgiant į pavojus, susijusius su viršutinių išlaidų ribų įgyvendinimu, yra rizikos, kad politikos kryptys 2008 m. gali tapti procikliškos.

(¹) OLC 71, 2007 3 28, p. 16.

- (8) Pavojus valstybės finansų tvarumui Kipre yra didelis. Ilgalaikis visuomenės senėjimo poveikis Kipro biudžetui yra vienas iš didžiausių ES; jam pirmiausia įtakos turi labai padidėjusios, palyginti su visu BVP, pensijų išlaidos. Remiantis programos prognozėmis, 2007 m. biudžeto būklė padeda iš dalies kompensuoti šį ilgalaikį visuomenės senėjimo poveikį biudžetui (kuris, kaip planuojama, bus pakankamai didelis), bet to nepakaks. Sumažinti valstybės finansų tvarumo riziką padėtų didelio pirminio pertekliaus išlaikymas ir šiuo metu numatomų pensijų reformos priemonių, kuriomis būtų siekiama sustabdyti didelį su visuomenės senėjimu susijusių išlaidų augimą, patvirtinimas.
- (9) Stabilumo programa visiškai atitinka nacionalinės reformų programos 2007 m. spalio mėn. įgyvendinimo ataskaitą. Visų pirma į biudžeto projekcijas įtrauktos biudžeto išlaidos, susijusios su nacionalinėje reformų programoje nurodytais įvairiais projektais ir priemonėmis, pvz., skatinti žinių ekonomiką, mokslinius tyrimus bei plėtrą ir žmogiškojo kapitalo vystymą.
- (10) Programoje pateikta biudžeto strategija iš esmės atitinka šaliai skirtas bendrąsias ekonominės politikos gaires, įtrauktas į integruotas gaires, ir gaires euro zonos valstybėms narėms biudžeto politikos srityje, pateiktas atsižvelgiant į Lisabonos strategiją.
- (11) Atsižvelgiant į duomenų pateikimo reikalavimus, nustatytus elgesio kodekse dėl stabilumo ir konvergencijos programų, programoje pateikiami visi privalomi ir dauguma neprivalomų duomenų ⁽¹⁾.

Daroma bendra išvada, kad programoje pateikta biudžeto strategija turėtų būti pakankama patikimai biudžeto būklei ir makroekonominiam stabilumui per visą laikotarpį užtikrinti. Programoje nustatytas platesnio užmojo vidutinės trukmės tikslas, kuris yra struktūrinis balansas (palyginti su anksčiau užsibrėžtu 0,5 % BVP deficitu) ir kuris 2007 m. jau pranoktas. Taip atsitiko 3 procentiniais punktais BVP nenumatytais padidėjus visoms pajamoms (daugiausia dėl augimo struktūros, susijusios su dideliu finansų sektoriaus pelningumu ir didelėmis investicijomis į nekilnojamąjį turtą), kurios pagal programos projekcijas tolesniais metais vėl sutaps su ankstesnėmis tendencijomis. Biudžeto tikslai, kurie gerokai didesni negu ankstesnėje programoje, atsižvelgiant į geresnę pradinę 2007 m. padėtį, 2008 m. ir 2009 m. galėtų būti viršyti.

Vėliau jie galėtų būti prastesni turint omenyje palankias augimo prielaidas. Nors planuojama, kad biudžeto perteklius, palyginti su 2007 m., sumažės daugiausia dėl numatytos mokestinių pajamų normalizacijos, esama pavojaus, kad politikos kryptys 2008 m. gali tapti procikliškos. Planuojama, kad skola gerokai sumažės, ypač 2008 m. Atsižvelgiant į planuojamą su visuomenės senėjimu susijusių išlaidų didėjimą, pensijų sistemos reforma ir laiku įgyvendintos patvirtintos sveikatos priežiūros sektoriaus reformos ilgalaikiam valstybės finansų tvarumui, kuriam gresia didelis pavojus, padarytų teigiamą poveikį.

Atsižvelgiant į pirmiau pateiktą įvertinimą, Kipras raginamas:

- i) vengti procikliškos fiskalinės politikos toliau gerinant einamųjų išlaidų kontrolę, o netikėtai gautas pajamas naudojant skolai toliau mažinti;
- ii) mažinti valstybės išlaidas, visų pirma reformuojant pensijų sistemą ir laiku įgyvendinant patvirtintas sveikatos priežiūros sektoriaus reformas, kad padidėtų ilgalaikis valstybės finansų tvarumas.

Pagrindinių makroekonominių ir biudžeto prognozių palyginimas

		2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.
Realusis BVP (pokytis, %)	2007 m. gruodžio mėn. SP	3,8	4,2	4,1	4,0	4,0	4,0
	2007 m. lapkričio mėn. COM	3,8	3,8	3,9	3,9	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. KP	3,7	3,9	4,1	4,1	4,1	nėra duomenų

⁽¹⁾ Visų pirma nepateikti su balansu atskiruose sektoriuose susiję kapitalo sąskaitos 2007–2011 m. duomenys, dėl to programą sunkiau vertinti.

		2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.
SVKI infliacija (%)	2007 m. gruodžio mėn. SP	2,2	2,2	2,5	2,0	2,0	2,0
	2007 m. lapkričio mėn. COM	2,2	2,0	2,3	2,1	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. KP	2,4	2,5	2,4	2,0	2,0	nėra duomenų
Gamybos apimties atotrūkis ⁽¹⁾ (% potencialiojo BVP)	2007 m. gruodžio mėn. SP	- 1,0	- 0,7	- 0,6	- 0,6	- 0,4	0,0
	2007 m. lapkričio mėn. ⁽²⁾ COM	- 1,4	- 1,1	- 0,8	- 0,6	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. KP	- 1,0	- 1,1	- 1,1	- 1,1	- 1,1	nėra duomenų
Grynasis skolinimas ir (arba) skolinimasis, palyginti su kitomis pasaulio šalimis (% BVP)	2007 m. gruodžio mėn. SP	- 5,9	- 6,6	- 6,5	- 6,3	- 5,9	- 5,6
	2007 m. lapkričio mėn. COM	- 5,7	- 5,8	- 5,7	- 5,5	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. KP	- 6,4	- 5,8	- 5,4	- 4,8	- 4,2	nėra duomenų
Valdžios sektoriaus balansas (% BVP)	2007 m. gruodžio mėn. SP	- 1,2	1,5	0,5	0,5	0,7	0,7
	2007 m. lapkričio mėn. COM	- 1,2	- 1,0	- 0,8	- 0,6	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. KP	- 1,9	- 1,6	- 0,7	- 0,4	- 0,1	nėra duomenų
Pirminis balansas (% BVP)	2007 m. gruodžio mėn. SP	2,1	4,7	3,4	2,9	2,9	2,8
	2007 m. lapkričio mėn. COM	2,1	2,2	2,2	2,2	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. KP	1,4	1,4	2,1	2,1	2,2	nėra duomenų
Pagal ciklą pakoreguotas balansas ⁽¹⁾ (% BVP)	2007 m. gruodžio mėn. SP	- 0,8	1,8	0,7	0,7	0,8	0,7
	2007 m. lapkričio mėn. COM	- 0,7	- 0,6	- 0,5	- 0,4	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. KP	- 1,5	- 1,2	- 0,3	0,0	0,3	nėra duomenų
Struktūrinis balansas ⁽³⁾ (% BVP)	2007 m. gruodžio mėn. SP	- 0,8	0,3	0,7	0,7	0,8	0,7
	2007 m. lapkričio mėn. COM	- 0,7	- 0,6	- 0,5	- 0,4	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. KP	- 1,9	- 1,2	- 0,3	0,0	0,3	nėra duomenų
Bendroji valdžios sektoriaus skola (% BVP)	2007 m. gruodžio mėn. SP	65,2	60,0	48,5	45,3	43,8	40,5
	2007 m. lapkričio mėn. COM	65,2	60,5	53,3	49,6	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. KP	64,7	60,5	52,5	49,0	46,1	nėra duomenų

Pastabos:

(1) Programose nurodytas gamybos apimties atotrūkis ir pagal ciklą pakoreguotas balansas pagal Komisijos tarnybų perskaičiavimus remiantis programose pateikta informacija.

(2) Remiantis potencialaus augimo prognoze: 3,5 %, 3,5 %, 3,6 % ir 3,7 % atitinkamai 2006–2009 m.

(3) Pagal ciklą pakoreguotas balansas, neįskaitant vienkartinųjų ir kitų laikinųjų priemonių. Komisijos tarnybų rudens prognozėje vienkartinųjų ir kitų laikinųjų priemonių nenurodyta. Stabilumo programoje 2007 m. 1,5 % BVP dydžio pajamos laikomos vienkartinėmis priemonėmis. Nors ši pajamų dalis iš esmės nenuolatinio pobūdžio, Komisijos tarnybų nuomone, ji neatitinka vienkartinųjų priemonių apibrėžties.

Šaltinis:

Konvergencijos programa (KP); stabilumo programa (SP); Komisijos tarnybų 2007 m. rudens ekonominės prognozės (COM); Komisijos tarnybų skaičiavimai.

TARYBOS NUOMONĖ

2008 m. kovo 4 d.

dėl atnaujintos 2007–2011 m. Estijos konvergencijos programos

(2008/C 73/04)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 9 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama i Komisijos rekomendaciją,

pasikonsultavusi su Ekonomikos ir finansų komitetu,

PATEIKĖ ŠIĄ NUOMONĘ:

- (1) 2008 m. kovo 4 d. Taryba išnagrinėjo atnaujintą Estijos konvergencijos programą, kuri apima 2007–2011 m. laikotarpį.
- (2) Pasibaigus labai spartaus augimo laikotarpiui dėl, *inter alia*, didelio kreditų augimo ir iš esmės palankių pinigų politikos sąlygų, kurios labai paskatino vartojimą ir būsto pirkimo bumą, Estijos ekonomikos augimas lėtėja. Šiuo laikotarpiu atsirado didelis makroekonomikos disbalansas, darbo jėgos trūkumas pastaruoju metu turėjo įtakos darbo užmokesčio ir kainų spiralės atsiradimui, o darbo užmokesčio augimas viršijo našumo augimą — dėl to mažėja kainų konkurencingumas.

Estijos fiskalinė politika, kuri yra itin svarbi atsižvelgiant į pinigų politikos režimo suvaržymus, iš esmės buvo vykdoma tinkamai – nuo 2002 m. fiksuojamas biudžeto perteklius ir nedidelė valdžios sektoriaus skola. Tačiau norint pasipriešinti ekonomikos perkaitimo tendencijoms ir pašalinti makroekonomikos disbalansą reikėtų vykdyti griežtesnę fiskalinę politiką. Numatoma, kad tas disbalansas per artimiausius metus švelnės tik palaipsniui, toliau išliekant įtemptoms sąlygoms darbo rinkoje, darbo užmokesčio augimui viršijant našumo augimą, esant kainų spaudimui ir nuolatiniam, nors ir šiek tiek mažėjančiam užsienio sąskaitos disbalansui. Taigi, su augimo lėtėjimo tendencija siejama rizika, bet ją švelnina iki šiol stebėtas didelis ekonomikos lankstumo laipsnis.

- (3) Makroekonominiame scenarijuje, kuriuo pagrįsta programa, numatoma, kad realiojo BVP augimas lėtės nuo 7,5 % 2007 m. iki 5,25 % 2008 m. ir bus vidutiniškai 6,5 % per likusį programos laikotarpį. Remiantis šiuo metu turima informacija ⁽²⁾, šis scenarijus grindžiamas atsargiomis augimo prielaidomis 2008 m. ir patikimomis augimo prielaidomis vėlesniu laikotarpiu. Programoje numatoma, kad 2008 m. infliacija padidės iki 8,5 %, o 2009 m. išliks didelė – 5,5 %. Ši prognozė atrodo reali atsižvelgiant į neseniai pasaulio rinkose išaugusias maisto produktų kainas ir galimai didėjančias reguliuojamas kainas. Šios projekcijos rodo, kad Estija, siekdama nominaliosios konvergencijos, padarys tik labai menką pažangą. Numatoma, kad išorės deficitas mažės, kartu silpnėjant šalies vidaus paklausos augimui – nuo 14 % BVP 2007 m. iki maždaug 10 % 2009 m. ir maždaug 8 % vėlesniu laikotarpiu; tai tikėtina, bet kyla pavojus, kad mažėjantis kainų konkurencingumas gali sukliudyti pasiekti šiuos gerus rezultatus.

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1. Reglamentas su pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 1055/2005 (OL L 174, 2005 7 7, p. 1). Šiame tekste nurodyti dokumentai pateikiami šioje tinklavietėje: http://ec.europa.eu/economy_finance/about/activities/sgp/main_en.htm

⁽²⁾ Vertinant visų pirma atsižvelgiama į Komisijos tarnybų rudens prognozę ir Komisijos atliktą nacionalinės reformų programos 2007 m. spalio mėn. įgyvendinimo ataskaitos vertinimą.

- (4) Naujausioje atnaujintoje konvergencijos programoje numatoma, kad 2007 m. valdžios sektoriaus biudžeto perteklius bus 2,6 % BVP, palyginti su ankstesnėje atnaujintoje programoje nustatytu 1,2 % BVP tikslu. Geresnį rezultatą, kurį Komisijos tarnybos taip pat numatė rudens prognozėje, smarkiai lėmė geresnių nei tikėtasi 2006 m. rezultatų poveikis ir kiek mažiau – gerokai didesnis nei tikėtasi pajamų augimas, kuris žymiai viršija daug didesnę nei biudžete suplanuota išlaidų augimą. 2007 m. biudžeto vykdymas iš dalies atitiko 2007 m. vasario 27 d. Tarybos nuomonėje dėl ankstesnės atnaujintos konvergencijos programos ⁽¹⁾. Nors biudžeto perteklius didesnis nei planuota, numatoma, kad struktūrinis balansas (t. y. pagal ciklą pakoreguotas balansas, neįskaitant vienkartinių ir kitų laikinųjų priemonių) bus 0,5 procentinio punkto BVP prastesnis, palyginti su praėjusiais metais, – tai reikštų, kad esant ekonomikos pakilimui vykdoma procikliška fiskalinė politika. Be to, išlaidų didinimas 2007 m. gruodžio mėn. patvirtinus papildomą biudžetą buvo nesuderinamas su makroekonominio stabilumo skatinimu ir užsienio sąskaitos disbalanso koregavimu.
- (5) Pagrindinis programoje pateikiamas vidutinės trukmės biudžeto strategijos tikslas – skatinti makroekonominį stabilumą ir ilgalaikį valstybės finansų tvarumą išlaikant biudžeto perteklių ir taip pranokstant vidutinės trukmės tikslą, apibrėžiamą kaip struktūrinis balansas. Numatoma, kad valdžios sektoriaus nominalusis biudžeto perteklius sumažės nuo 2,6 % BVP 2007 m. iki 1,3 % 2008 m., o vėlesniais programos laikotarpio metais apytiksliai bus kiek mažesnis nei 1 %. Struktūrinis balansas, apskaičiuotas pagal bendrai sutartą metodiką, sumažės nuo 1,25 % BVP 2007 m. iki 0,75 % 2008 m., o po 2008 m. vėl padidės iki 1,5–1,25 % BVP.

Palyginti su ankstesne atnaujinta konvergencijos programa, 2008 m. patvirtinti tokie patys fiskaliniai tikslai, o vėlesniais metais jie sumažinti apie 0,5 procentinio punkto BVP, nes pateiktos sumažėjusio ekonominio augimo projekcijos ir didesnės infliacijos prognozė. Planuojama, kad valdžios sektoriaus pajamos, palyginti su BVP, programos laikotarpiu sumažės maždaug 1 procentiniu punktu pirmiausia dėl mažesnės pajamų ir turto mokesčių dalies, kurią lemia palaiptiesni mažinamas pajamų mokesčio tarifas. Numatoma, kad išlaidos programos laikotarpiu padidės maždaug 1 procentiniu punktu – tam didžiausią poveikį turės socialinių išmokų, ypač pensijų, padidėjimas patvirtinus palankesnes indeksavimo taisykles.

- (6) Su biudžeto prognozėmis susijusi rizika programoje yra iš esmės subalansuota. Viena vertus, programoje pateiktos 2008 m. makroekonominės prielaidos yra atsargios – įmanoma, kad biudžeto rezultatai galėtų būti geresni nei numatyta programoje. Programoje pateikta išsami informacija apie numatomas priemones, susijusias su pajamomis, o mokesčių projekcijos atrodo patikimos. Kita vertus, nepaisant iš esmės labai gerų rezultatų, pastaraisiais metais tapo įprasta dalį didesnių nei planuota pajamų skirti išlaidoms didinti patvirtinant papildomus biudžetus ir taip nesilaikant nustatytų išlaidų tikslų. Jeigu ekonomikos augimas sulėtėtų labiau ir (arba) užsitęstų ilgiau nei numatyta programoje pateiktame scenarijuje, valstybės finansų būklė taip pat pablogėtų. Pirmiausia gali iškilti sunkumų vykdant biudžetą, jeigu Estijos ekonomikos, kurios varomoji jėga yra vidaus kreditai, spartus augimas staiga sustotų arba augimo struktūra smarkiai pakistų ir pereitų prie mažiau nuo mokestinių pajamų priklausomo augimo modelio.
- (7) Atsižvelgiant į šį rizikos vertinimą, programoje apibrėžtos biudžeto politikos kryptys atrodo pakankamos siekiant išlaikyti programoje numatytą vidutinės trukmės tikslą su gera atsarga per visą programos laikotarpį. Tačiau struktūrinio pertekliaus mažėjimas 2008 m. prilygsta fiskalinei ekspansijai, todėl atsiranda rizika, kad programoje įtvirtintos fiskalinės politikos kryptys gali tapti procikliškos, jeigu ekonomika toliau sparčiai augtų. Tai prieštarautų Stabilumo ir augimo pakto reikalavimams. Be to, šiuo ciklo etapu, kai ekonomikos augimas pradėjo lėtėti, bet vis dar išlieka didelis makroekonomikos disbalansas, fiskaline politika šis disbalansas neturėtų būti didinamas.
- (8) Valstybės finansų tvarumo rizika Estijoje yra nedidelė. Ilgalais visuomenės senėjimo poveikis Estijos biudžetui yra vienas iš mažiausių ES ir, kaip teigiama programoje, toks turėtų išlikti, netgi atsižvelgiant į neseniai pakeistų pensijų indeksavimo taisyklių poveikį. Dabartinis bendrasis Estijos įsiskolinimo lygis yra labai žemas, todėl išlaikyti patikimą valstybės finansų būklę, atitinkančią biudžeto planus programos laikotarpiu, būtų naudinga ribojant ilgalaikiam valstybės finansų tvarumui gresiančią riziką.

⁽¹⁾ OLC 72, 29.3.2007, p. 5.

- (9) Konvergencijos programa iš dalies atitinka nacionalinės reformų programos 2007 m. spalio mėn. įgyvendinimo ataskaitą. Visų pirma atnaujintoje konvergencijos programoje išsamiai įvertintos nacionalinėje reformų programoje paskelbtos fiskalinės politikos priemonės ir pensijų sistemos peržiūra. Tačiau nepateiktas nacionalinės reformų programos bendro poveikio kokybinis įvertinimas, susijęs su fiskalinės politikos strategija vidutinės trukmės laikotarpiu. Be to, pateikta ne visa informacija apie tiesiogines biudžeto išlaidas ir sutaupytas lėšas bei projekcijos, siejamos su nacionalinėje reformų programoje numatytomis pagrindinėmis reformomis, visų pirma nepateikta informacijos apie labiau makroekonominio pobūdžio ar su užimtumu susijusias priemones, kaip antai MTP išlaidų, mokymosi visą gyvenimą, profesinio mokymo, aktyvios darbo rinkos politikos priemones.
- (10) Norint tinkamai grįžti prie subalansuotos konvergencijos siekio ir užtikrinti tolesnį sklandų dalyvavimą VKM II, reikia vykdyti ryžtingą politiką. Pradėjusi dalyvauti mechanizme Estija prisiėmė įsipareigojimus, susijusius su fiskaline, finansų sektoriaus ir struktūrine politika. Po prisijungimo prie VKM II fiskaliniai rezultatai iš esmės buvo labai geri, bet dabartinės fiskalinės politikos kryptys buvo nepakankamai plataus užmojo atsižvelgiant į pradinę būklę ir į ekonomikos ciklo etapą – galbūt dėl to 2007 m. atsirado procikliškumas. Siekiant apriboti greitą kreditų augimą buvo sugriežtinti rezervams ir rizikai taikomi reikalavimai, bet panašu, kad tiesioginis poveikis skolinimo operacijoms yra nedidelis. Esant sparčiam ekonomikos augimui ir susidariusiems sąlygoms darbo rinkoje, darbo užmokestis labai išaugo privačiame sektoriuje, o po to ir viešajame sektoriuje ir šiuo metu yra pagrindinė Estijos ekonomikos problema. Nacionalinėje reformų programoje Estija numatė, kokių priemonių imsis darbo rinkos lankstumui padidinti, ir neseniai įsipareigojo imtis papildomų priemonių našumui padidinti visose ekonomikos srityse.
- (11) Atsižvelgiant į duomenų pateikimo reikalavimus, nustatytus elgesio kodekse dėl stabilumo ir konvergencijos programų, programoje pateikiami ne visi privalomi ir neprivalomi duomenys ⁽¹⁾.

Daroma bendra išvada, kad programoje siekiama per visą laikotarpį išlaikyti patikimą biudžeto būklę, nuolat išsaugant nors ir šiek tiek mažėjantį, bet didesnę už vidutinės trukmės tikslą perteklių. Biudžeto tikslai yra patikimi. Numatoma, kad spartaus augimo metais ekonomikoje susidaręs makroekonominis disbalansas, visų pirma našumo augimą viršijantis darbo užmokesčio augimas, kainų poveikis ir didelis grynas skolinimasis, palyginti su kitomis pasaulio šalimis, mažės tik palaipsniui, ir esama rizikos, siejamos su ekonomikos augimo lėtėjimu. Biudžeto strategijos, kurios tikslas – pasiekti platesnio užmojo nei vidutinės trukmės tikslas rezultatus, nustatymas yra vienas žingsnis siekiant išspręsti makroekonominis uždavinius. Tačiau 2007 m. fiskalinė politika buvo procikliška ir esama pavojaus, kad tokia išliks ir 2008 m., jeigu Estijos ekonomika toliau sparčiai augs. Būtų pageidautina 2008 m. išlaikyti iš esmės neutralias fiskalinės politikos kryptis, nes tai būtų naudinga atliekant koregavimą dabartiniu ciklo etapu, kai vis dar išlieka disbalansas, susidaręs labai spartaus augimo laikotarpiu. Ilgalaikio valstybės finansų tvarumo rizika yra nedidelė.

Atsižvelgiant į šį vertinimą ir siekiant užtikrinti tvarią konvergenciją bei sklandų dalyvavimą VKM II, Estija raginama prisidėti mažinant makroekonominio stabilumo riziką, t. y.:

- i) siekti neutralių fiskalinės politikos krypčių 2008 m. ir vėliau, kad koregavimas būtų tinkamai atliekamas siekiant subalansuotos konvergencijos,
- ii) papildyti rekomenduotą fiskalinę politiką, užtikrinant tinkamą valstybės sektoriaus darbuotojų darbo užmokesčio politiką ir tolesnes darbo rinkos reformas, ir skatinti spartų našumo augimą, kad būtų išvengta infliacijos poveikio.

Pagrindinių makroekonominių ir biudžeto projekcijų palyginimas

		2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.
Realusis BVP (pokytis, %)	2007 m. lapkričio mėn. KP	11,2	7,4	5,2	6,1	6,7	7,0
	2007 m. lapkričio mėn. COM	11,2	7,8	6,4	6,2	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. KP	11,0	8,3	7,7	7,6	7,5	nėra duomenų

⁽¹⁾ Visų pirma nepateiktos galiojančio nominalaus valiutos keitimo kurso prielaidos. Be to, naudotasi euro zonos palūkanų normos prielaidomis, net jeigu šis faktas gali būti pagrįstas tuo, kad Estijoje nėra pakankamai tipišų Estijos kronos palūkanų normos rodiklių.

		2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.
SVKI infliacija (%)	2007 m. lapkričio mėn. KP	4,4	6,6	8,6	5,6	3,6	3,5
	2007 m. lapkričio mėn. COM	4,4	6,3	7,3	4,8	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. KP	4,4	4,3	4,4	3,5	3,2	nėra duomenų
Gamybos apimtys atotrūkis ⁽¹⁾ (% potencialiojo BVP)	2007 m. lapkričio mėn. KP	3,6	2,7	0,1	- 1,2	- 1,5	- 1,3
	2007 m. lapkričio mėn. ⁽²⁾ COM	2,9	2,1	0,1	- 1,7	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. KP	2,0	1,2	0,2	- 0,3	- 0,7	nėra duomenų
Grynasis skolinimas ir (arba) skolinimasis, palyginti su kitomis pasaulio šalimis (% BVP)	2007 m. lapkričio mėn. KP	- 13,2	- 14,0	- 9,9	- 8,2	- 7,8	- 7,4
	2007 m. lapkričio mėn. COM	- 11,9	- 13,6	- 11,2	- 9,6	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. KP	- 10,2	- 11,5	- 9,9	- 8,9	- 7,2	nėra duomenų
Valdžios sektoriaus balansas (% BVP)	2007 m. lapkričio mėn. KP	3,6	2,6	1,3	1,0	0,9	0,8
	2007 m. lapkričio mėn. COM	3,6	3,0	1,9	1,0	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. KP	2,6	1,2	1,3	1,6	1,5	nėra duomenų
Pirminis balansas (% BVP)	2007 m. lapkričio mėn. KP	3,7	2,7	1,4	1,1	1,0	0,8
	2007 m. lapkričio mėn. COM	3,7	3,1	2,1	1,1	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. KP	2,8	1,4	1,3	1,7	1,6	nėra duomenų
Pagal ciklą pakoreguotas balansas ⁽¹⁾ (% BVP)	2007 m. lapkričio mėn. KP	2,5	1,8	1,3	1,4	1,3	1,2
	2007 m. lapkričio mėn. COM	2,7	2,4	1,9	1,5	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. KP	2,0	0,8	1,2	1,7	1,7	nėra duomenų
Struktūrinis balansas ⁽³⁾ (% BVP)	2007 m. lapkričio mėn. KP	1,8	1,2	0,8	1,4	1,3	1,2
	2007 m. lapkričio mėn. COM	2,2	1,8	1,4	1,5	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. KP	1,4	0,4	1,2	1,7	1,7	nėra duomenų
Bendroji valdžios sektoriaus skola (% BVP)	2007 m. lapkričio mėn. KP	4,0	2,7	2,3	2,0	1,8	1,6
	2007 m. lapkričio mėn. COM	4,0	2,8	2,3	2,0	nėra duomenų	nėra duomenų
	2006 m. gruodžio mėn. KP	3,7	2,6	2,3	2,1	1,9	nėra duomenų

Pastabos.

(1) Programose nurodytas gamybos apimtys atotrūkis ir pagal ciklą pakoreguotas balansas pagal Komisijos tarnybų perskaičiavimus remiantis programose pateikta informacija.

(2) Remiantis augimo potencialo apskaičiavimais: 8,8 %, 8,7 %, 8,4 % ir 8,1 % atitinkamai 2006–2009 m.

(3) Pagal ciklą pakoreguotas balansas atmetus vienkartinės ir kitas laikinas priemones. Vienkartinės ir kitos laikinosios priemonės yra 0,7 % BVP 2006 m., 0,6 % BVP 2007 m. ir 0,5 % BVP 2008 m.; naujausioje programoje jos visos nurodomos kaip didinančios perteklių, iš kurių, Komisijos tarnybų vertinimu, 0,2 % BVP 2006 m. nėra vienkartinio pobūdžio priemonės.

Šaltinis:

Konvergencijos programa (KP); Komisijos tarnybų 2007 m. rudens ekonominės prognozės (COM); Komisijos tarnybų skaičiavimai.

TARYBOS NUOMONĖ**2008 m. kovo 4 d.****dėl atnaujintos 2007–2010 m. Latvijos konvergencijos programos**

(2008/C 73/05)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 9 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Komisijos rekomendaciją,

pasikonsultavusi su Ekonomikos ir finansų komitetu,

PATEIKĖ ŠIĄ NUOMONĘ:

- (1) 2008 m. kovo 4 d. Taryba išnagrinėjo atnaujintą Latvijos konvergencijos programą, kuri apima 2007–2010 m. laikotarpį.
- (2) Po dešimtojo dešimtmečio viduryje prasidėjusio ir ilgai trukusio intensyvaus augimo laikotarpio 2005–2007 m. Latvijos realiojo BVP padidėjimas matuojamas dviženkliais skaitmenimis. Augimą visų pirma paskatino labai didelis skolinimo bumas, dėl kurio staiga išaugo privatus vartojimas ir investicijos į nekilnojamąjį turtą, o grynasis užsienio skolinimasis nuo 2006 m. viršijo 20 % BVP.

Monetarinės sąlygos buvo palankios turint omenyje didelį euroizacijos laipsnį atsižvelgiant į griežtai susietą valiutos kursą pagal VKM II. Esant perkaitimo paklausos požiūriu situacijai, darbo jėgos trūkumas paskatino darbo užmokesčio ir kainų spiralės atsiradimą, o labai spartus darbo užmokesčio augimas pranoko našumo augimą, sudarydamas sąlygas didžiausiai infliacijai ES bei kainų konkurencingumo sparčiam pablogėjimui. 2007 m. pavasarį valdžios institucijoms patvirtinus tam tikras priemones, būsto rinkos ir vidaus vartojimo srityse pastebimas lėtėjimas, tačiau reikia imtis papildomų veiksmų šia kryptimi siekiant sklandžiai orientuoti vystymąsi tvaraus augimo linkme. Šiomis sąlygomis fiskalinėje politikoje nepakankamai sprendžiamos kylančios opios problemos. Siekiant išspręsti vidaus ir išorės pusiausvyros atkūrimo problemas, reikės nubrėžti platesnio užmojo fiskalinės politikos kryptis; laikytis tinkamos vidutinės trukmės biudžetinės sistemos; nustatyti valstybės išlaidų prioritetus ir peržiūrėti apmokestinimo priemones, kad būtų išvengta paklausos skatinimo tuose sektoriuose, kurie neturi didelio poveikio ūkio vidutinės ir ilgalaikės trukmės pasiūlos potencialui; ir atsakingiau reguliuoti darbo užmokesčio valstybės sektoriuje augimą. Siekiant paskatinti šį konvergencijos procesą, reikia vykdyti struktūrines reformas ir pašalinti suvaržymus, kad būtų sustiprinta ekonomikos pasiūla.

- (3) Makroekonominiam scenarijuje, kuriuo grindžiama programa, numatomas „minkštas nusileidimas“, realiojo BVP augimui laipsniškai mažėjant nuo 10,5 % 2007 m. iki 6,8 % laikotarpiu iki 2010 m. Pagal programą vidaus paklausa ir toliau labiausiai prisidės prie augimo, nors tikimasi, kad ji gerokai sulėtės 2007–2008 m. Remiantis šiuo metu turima informacija ⁽²⁾ galima teigti, šis scenarijus pagrįstas patikimomis augimo prielaidomis. Tačiau numatytas vidaus paklausos lėtėjimas toli gražu nėra užtikrintas, o su programos ekonominiu scenarijumi siejama labai didelė makroekonominio stabilumo rizika, įskaitant nuolatinį perkaitimą, taip pat didelę staigaus lėtėjimo vėlesniame etape rizika. Be to, iš esmės nepakoregavus bendros paklausos ir pasiūlos, kaip numatyta programoje, šalies išorės būklė ilgainiui nebūtų tvari.

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1. Reglamentas su pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 1055/2005 (OL L 174, 2005 7 7, p. 1). Šiame tekste minėtus dokumentus galima rasti šioje tinklavietėje: http://ec.europa.eu/economy_finance/about/activities/sgp/main_en.htm

⁽²⁾ Vertinant visų pirma atsižvelgiama į Komisijos tarnybų rudens prognozę ir Komisijos atliktą nacionalinės reformų programos 2007 m. spalio mėn. įgyvendinimo ataskaitos vertinimą.

Programoje numatytos infliacijos projekcijos, kurios atrodo patikimos, rodo, kad Latvija bent jau iki 2008 m. nedarys pažangos siekdama nominaliosios konvergencijos. Be to, daug abejonių lieka dėl to, kad, *inter alia*, energijos ir kitų bendro vartojimo prekių kainos ir toliau yra nepastovios ir neaišku, kaip keisis dabartinė darbo užmokesčio ir kainų spiralė. Kompensacijų mokėjimo valstybės sektoriuje apribojimas yra labai svarbus siekiant, kad visame ūkyje sumažėtų darbo užmokesčio augimas, kuris būtų reikalingas, kad pasikeistų dabartinė išlaidų ir kainų dinamika bei būtų sustabdytas spartus išlaidų konkurencingumo mažėjimas.

- (4) Ankstesnėje programoje iš pradžių buvo numatytas 1,3 % BVP biudžeto deficitas, o naujoje atnaujintoje programoje numatytas 0,3 % BVP biudžeto perteklius. Rudens prognozėse numatoma, kad 2007 m. biudžeto perviršis bus 0,9 % BVP – mažai skirsis nuo preliminarus rezultato – 0,8 % BVP fiskalinio perviršio. Laikoma, kad struktūrinis deficitas, apskaičiuotas pagal bendrai sutartą metodiką, sumažėjo nuo 1 % BVP 2006 m. iki 0,5 % 2007 m. Rudenio prognozėse numatyto nominaliojo rodiklio ir ankstesnėje programoje numatyto tikslo skirtumas reiškia didesnes pajamas, kurios iš dalies kompensuojamos labiau nei numatyta biudžete išaugusiomis išlaidomis. Nors ir grindžiama beveik 0,8 % BVP perviršiu, 2007 m. biudžeto politika tik iš dalies atitiko 2007 m. kovo 27 d. Tarybos nuomonėje dėl atnaujintos 2006–2009 m. Latvijos konvergencijos programos ⁽¹⁾ pareikštą raginimą, kadangi nuolatinės didelės paklausos ir stabilumo rizikos duomenys rodo, jog rengiant fiskalinę politiką nebuvo atsižvelgta į reikalavimus. Nepaisant to, padaryta pažangos ribojant anksčiau įprastą valstybės institucijų išlaidų padidėjimą metų pabaigoje, laikantis 2007 m. lapkričio mėn. Vyriausybės šiuo tikslų priimtų nurodymų.
- (5) Biudžetinės strategijos pagrindinis tikslas – skatinti makroekonominį stabilumą, toliau laikantis struktūrinio deficito vidutinės trukmės tikslo – 1 % BVP, įgyvendinto nuo 2006 m. su vis didesne atsarga programos laikotarpiu. Palyginti su ankstesne programa, kurioje planuota vidutinės trukmės tikslą pasiekti tik nuo 2008 m., naujoje atnaujintoje programoje iš esmės patvirtinamas numatytas konsolidavimo planas, tik pradinė biudžeto padėtis yra žymiai palankesnė atsižvelgiant į iš esmės nepakitusį makroekonominį scenarijų. Pagal Komisijos tarnybų apskaičiavimus, grindžiamus programoje pateikta informacija, planuojama, kad struktūrinis balansas pagerės – 2007 m. 0,5 % BVP deficitą 2008 m. pakeis 0,5 % BVP perviršis ir toliau 2009–2010 m. jis didės 0,5 procentinio punkto per metus. Du trečdaliai nominaliojo perviršio padidėjimo beveik 1 procentiniu punktu PVP priklauso nuo pajamų ir BVP santykio padidėjimo, o likęs trečdalis – nuo išlaidų ir BVP santykio sumažėjimo. Numatoma, kad padidėjusios pajamos iš netiesioginių mokesčių ir „kitos pajamos“ kaip BVP dalis ne tik kompensuoja, bet ir viršija numatytą socialinio draudimo įmokų sumažėjimą dėl vykstančios pensijų sistemos reformos. Tikimasi, kad apribojus viešojo vartojimo išlaidas ir pagal BVP nustatant kompensacijas darbuotojams (tai neužtikrinama programoje nustatytais priemonėmis), bus sudarytos galimybės biudžete kaip siūloma padidinti socialines išmokas, įskaitant pensijas ir tėvystės pašalpas, ir valstybės investicijas.
- (6) Biudžeto rezultatai galėtų būti daug prastesni, nei prognozuojama programoje. Visam makroekonomiui stabilumui kyla pavojus, susijęs su dideliu užsienio sąskaitos disbalansu ir dabartiniu ekonomikos perkaitimu. Jei ekonomikos augimas, kurio varomoji jėga yra paskolos ir vidaus paklausa, staiga sulėtėtų, gali iškilti didelių sunkumų vykdant biudžetą, kadangi programoje pateiktos pajamų projekcijos grindžiamos prielaida, kad bus nuolat daug vartojama ir bus sudarytos palankios sąlygos darbo rinkoje.

Numatytas išlaidų santykio sumažėjimas atrodo sunkiai pasiekiamas, nes nėra ši mažinimą skatinančių priemonių. Tik 2007 m. ministerijoms ir valstybės institucijoms nustatytos vidutinės trukmės išlaidų viršutinės ribos, todėl kol kas neįmanoma įvertinti jų veiksmingumo. Pastarųjų metų duomenimis, išlaidos dažniausiai viršijamos, kadangi dėl didelio nominaliojo augimo kiekvienais metais atsiranda galimybė išleisti papildomų pajamų pagal papildomą biudžetą. Galiausiai, programoje numatoma, kad bus gautos didelės pajamos iš privatizavimo (iš viso pagal programą siekiančias 0,5 % BVP), dėl kurių kyla abejonių.

- (7) Atsižvelgiant į šį rizikos vertinimą, programoje apibrėžtos biudžeto kryptys atrodo pakankamos siekiant išlaikyti programoje numatytą vidutinės trukmės tikslą per visą programos laikotarpį. Programoje numatytos fiskalinės politikos kryptys atitinka Stabilumo ir Augimo pakta, tačiau turėtų būti

⁽¹⁾ OLC 89, 2007 4 24, p. 15.

sugriežtintos atsižvelgiant į ekonominio disbalanso mastą ir fiskalinei politikai tenkančią didesnę atsakomybę, kadangi pinigų politikos taikymas yra ribotas remiantis pusiau susietu valiutos keitimo kurso režimu pagal VKM II. Reikėtų išnaudoti tikimybę, kad 2007 m. rezultatas bus geresnis nei numatyta, ir siekti didesnio perviršio 2008 m.

- (8) Valstybės finansų tvarumo rizika Latvijoje yra nedidelė. Ilgalaikis visuomenės senėjimo poveikis biudžetui yra mažesnis už ES vidurkį ir numatoma, kad dėl išlaidas mažinančio pensijų sistemos reformos poveikio su amžiumi susijusios išlaidos, palyginti su visu BVP, ateinančiais dešimtmečiais sumažės. Dabartinis bendrosios skolos dydis yra labai mažas, o pagerinus biudžeto būklę, kaip planuojama atnaujintoje konvergencijos programoje, būtų sumažintas pavojus valstybės finansų ilgalaikiam tvarumui.
- (9) Manoma, kad konvergencijos programa suderinta su nacionalinės reformų programos 2007 m. spalio mėn. įgyvendinimo ataskaita. Visų pirma, įgyvendinimo ataskaitoje makroekonominio stabilumo užtikrinimas laikomas pagrindiniu uždaviniu, kurio įgyvendinimas turi poveikį valstybės finansams, todėl teigiama, kad labai svarbu sustiprinti fiskalinę drausmę ir patobulinti biudžeto planavimo tvarką. Programoje pateiktas kokybinis bendro nacionalinės reformų programos poveikio įvertinimas atsižvelgiant į vidutinės trukmės fiskalinę strategiją, tačiau nepateikta išsami informacija apie tiesiogines biudžeto išlaidas/sutaupyta lėšas, siejamas su nacionalinėje reformų programoje numatytais pagrindinėmis reformomis.
- (10) Programoje pateikta biudžeto strategija iš dalies atitinka šaliai skirtas bendrąsias ekonominės politikos gaires biudžeto politikos srityje, pateiktas atsižvelgiant į Lisabonos strategiją. Tačiau prognozuojamos fiskalinės politikos kryptys deramai nepadedą kovoti su perkaitimu ir skatinti ekonominį tvarumą.
- (11) Įgyvendinant pagal VKM II prisiimtus įsipareigojimus, valdžios institucijos ėmėsi tam tikrų veiksmų, tačiau reikia daugiau pastangų siekiant sustiprinti fiskalinę padėtį ir apriboti vidaus paklausą. Įgyvendintos tam tikros paskolų augimą ribojančios priemonės, tačiau jų poveikis nepakankamas. 2007 m. kovo mėn. kovos su infliacija planas buvo žingsnis tinkama linkme ir turėjo neatidėliotiną poveikį, tačiau pritrūko griežtesnių priemonių, kurios būtinos ekonomikai stabilizuoti ir stabiliam infliacijos mažėjimui pasiekti. Silpnos ekonomikos pasiūlos ir mažėjančio konkurencingumo problemas būtina spręsti vykdant tolesnes struktūrines reformas. Šiuo metu Latvijos valdžios institucijos svarsto ekonomikos stabilizavimo planą, kuriame turėtų būti numatytos tolesnės fiskalinės ir mokesstinės priemonės bei verslo aplinkos gerinimo ir konkurencingumo didinimo veiksmai.
- (12) Atsižvelgiant į duomenų pateikimo reikalavimus, nustatytus elgesio kodekse dėl stabilumo ir konvergencijos programų, programoje šiek tiek trūksta privalomų duomenų ir yra pateikti beveik visi nepriivalomi duomenys ⁽¹⁾.

Bendra išvada: programa siekiama sumažinti ekonominį disbalansą ir pernelyg didelį paklausos poveikį nustatant šiek tiek didėjančią, tačiau iš esmės nuosaikų perviršio tikslą 2008–2010 m., pranokstantį vidutinės trukmės tikslą. Vis dėlto, su biudžeto tikslų įgyvendinimu susijusi rizika yra didelė, visų pirma dėl didelių abejonių makroekonominė padėtimi ir dėl buvusių atvejų, kai nesilaikyta išlaidų planų. Be to, siekiant įgyvendinti programoje nustatytus tikslus esant ekonomikos stabilumo rizikai, kylančiai dėl infliacijos poveikio, mažėjančio išlaidų konkurencingumo ir itin didėjančios grynosios užsienio skolos, skubiai reikia žymiai sugriežtinti fiskalinės politikos kryptis. Nors vidutinės trukmės išlaidų viršutinės ribos yra nustatytos, jas dar reikia patikrinti. Galima teigti, kad ilgalaikio valstybės finansų tvarumo rizika Latvijoje yra nedidelė.

Atsižvelgiant į šį vertinimą ir siekiant užtikrinti tvarią konvergenciją bei sklandų dalyvavimą VKM II, Latvija raginama imtis veiksmų mažinant perkaitimo poveikį ir makroekonominio nestabilumo riziką, t. y.:

- i) siekiant daug platesnio užmojo biudžeto tikslų 2008 m. ir be to, kas numatyta programoje, visų pirma neišleisti jokių papildomų pajamų ir laikytis išlaidų viršutinių ribų;

⁽¹⁾ Visų pirma nepateikti duomenys apie kapitalo mokesčius (privalomi duomenys), atsargų ir srautų koregavimo smulkesnių komponentų duomenys ir kai kurie duomenys ilgalaikio valstybės finansų tvarumo lentelėje.

- ii) laikantis bendrų valstybės sektoriaus išlaidų ribų, nustatytų vidutinės trukmės biudžeto planavimo sistemoje, atidžiai nustatyti valstybės išlaidų prioritetus ir peržiūrėti apmokestinimo priemonės, siekiant išvengti paklausos skatinimo tuose sektoriuose, kurie labai nestiprina ekonomikos vidutinės trukmės ir ilgalaikio potencialo;
- iii) nustatyti tolesnę politiką siekiant suvaldyti infliacijos poveikį, be kita ko, atsakingai nustatant darbo užmokesčių valstybės sektoriuje, taip padedant visame ūkyje labai sumažinti darbo užmokesčio augimą, o tai būtina dabartinei išlaidų ir kainų dinamikai pakeisti bei sparčiai mažėjančiam išlaidų konkurencinimumui sustabdyti.

Pagrindinių makroekonominių ir biudžeto projekcijų palyginimas

		2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.
Realusis BVP (pokytis, %)	2007 m. lapkričio mėn. KP	11,9	10,5	7,5	7,0	6,8
	2007 m. lapkričio mėn. COM	11,9	10,5	7,2	6,2	nėra duomenų
	2007 m. sausio mėn. KP	11,5	9,0	7,5	7,5	nėra duomenų
SVKI infliacija (%)	2007 m. lapkričio mėn. KP	6,6	10,1	12,5	7,2	4,9
	2007 m. lapkričio mėn. COM	6,6	9,6	9,8	6,0	nėra duomenų
	2007 m. sausio mėn. KP	6,6	6,4	5,2	4,2	nėra duomenų
Gamybos apimtys atotrūkis ⁽¹⁾ (% potencialiojo BVP)	2007 m. lapkričio mėn. KP	2,0	2,8	1,3	- 0,3	- 1,7
	2007 m. lapkričio mėn. COM ⁽²⁾	2,1	2,7	0,8	- 1,7	nėra duomenų
	2007 m. sausio mėn. KP	1,8	1,3	- 0,5	- 2,0	nėra duomenų
Grynasis skolinimas ir (arba) skolinimasis, palyginti su kitomis pasaulio šalimis (% BVP)	2007 m. lapkričio mėn. KP	- 21,1	- 23,5	- 20,3	- 18,3	- 16,4
	2007 m. lapkričio mėn. COM	- 19,9	- 22,2	- 18,9	- 18,0	nėra duomenų
	2007 m. sausio mėn. KP	- 17,4	- 17,2	- 16,3	- 15,8	nėra duomenų
Valdžios sektoriaus balansas (% BVP)	2007 m. lapkričio mėn. KP	- 0,3	0,3	0,7	1,0	1,2
	2007 m. lapkričio mėn. COM	- 0,3	0,9	0,8	0,5	nėra duomenų
	2007 m. sausio mėn. KP	- 0,4	- 1,3	- 0,9	- 0,4	nėra duomenų
Pirminis balansas (% BVP)	2007 m. lapkričio mėn. KP	0,2	0,7	1,0	1,2	1,5
	2007 m. lapkričio mėn. COM	0,2	1,3	1,2	0,9	nėra duomenų
	2007 m. sausio mėn. KP	0,2	- 0,8	- 0,4	0,1	nėra duomenų
Pagal ciklą pakoreguotas balansas ⁽¹⁾ (% BVP)	2007 m. lapkričio mėn. KP	- 0,9	- 0,5	0,4	1,1	1,7
	2007 m. lapkričio mėn. COM	- 0,8	0,2	0,5	1,0	nėra duomenų
	2007 m. sausio mėn. KP	- 0,9	- 1,7	- 0,8	0,2	nėra duomenų

		2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.
Struktūrinis balansas ⁽³⁾ (% BVP)	2007 m. lapkričio mėn. KP	- 0,9	- 0,5	0,4	1,1	1,7
	2007 m. lapkričio mėn. COM	- 0,8	0,2	0,5	1,0	nėra duomenų
	2007 m. sausio mėn. KP	- 0,9	- 1,7	- 0,8	0,2	nėra duomenų
Bendroji valstybės skola (% BVP)	2007 m. lapkričio mėn. KP	10,6	9,4	8,3	7,2	6,4
	2007 m. lapkričio mėn. COM	10,6	10,2	7,8	6,4	nėra duomenų
	2007 m. sausio mėn. KP	10,7	10,5	10,6	9,4	nėra duomenų

Pastabos:

- (¹) Gamybos apimtys atotrūkis ir pagal ciklą pakoreguotas balansas vadovaujantis programomis pagal Komisijos tarnybų perskaičiavimus remiantis programose pateikta informacija.
- (²) Remiantis augimo potencialo apskaičiavimais: 9,8 %, 9,8 %, 9,3 % ir 8,9 % atitinkamai 2006–2009 m.
- (³) Pagal ciklą pakoreguotas balansas atmetus vienkartinės ir kitas laikinas priemones. Pagal naujausią programą ir rudens prognozę vienkartinių ir kitų laikinųjų priemonių nenumatyta.

Šaltinis:

Konvergencijos programa (KP); Komisijos tarnybų 2007 m. rudens ekonominės prognozės (COM); Komisijos tarnybų skaičiavimai

IV

(Pranešimai)

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

TARYBA

TARYBOS SPRENDIMAS

2008 m. kovo 17 d.

dėl Europos cheminių medžiagų agentūros Valdančiosios tarybos vieno nario skyrimo

(2008/C 73/06)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį,

atsižvelgdama į 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH), įsteigiantį Europos cheminių medžiagų agentūrą ⁽¹⁾, ypač į jo 79 straipsnį,

kadangi:

- (1) Reglamento (EB) Nr. 1907/2006 79 straipsnyje numatoma, kad Taryba Europos cheminių medžiagų agentūros Valdančiosios tarybos nariais turėtų skirti po vieną atstovą iš kiekvienos valstybės narės.
- (2) 2007 m. birželio 7 d. sprendimu ⁽²⁾ Taryba paskyrė Europos cheminių medžiagų agentūros Valdančiosios tarybos 27 narius.
- (3) Rumunijos Vyriausybė informavo Tarybą ketinanti pakeisti Rumunijos atstovą Valdančiojoje taryboje ir pateikė naujo atstovo kandidatūrą, kuris turėtų būti paskirtas laikotarpiui iki 2011 m. gegužės 31 d.,

NUSPRENDĖ:

1 straipsnis

Rumunijos pilietis Teodor OGNEAN, gimęs 1947 m. vasario 21 d., skiriamas Europos cheminių medžiagų agentūros Valdančiosios tarybos nariu vietoj Rodica MOROHOI laikotarpiui nuo 2008 m. kovo 20 d. iki 2011 m. gegužės 31 d.

2 straipsnis

Šis sprendimas skelbiamas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Priimta Briuselyje, 2008 m. kovo 17 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

I. JARC

⁽¹⁾ OL L 396, 2006 12 30, p. 1. Pataisyta redakcija OL L 136, 2007 5 29, p. 3.

⁽²⁾ OL C 134, 2007 6 16, p. 6

KOMISIJA

Euro kursas ⁽¹⁾

2008 m. kovo 18 d.

(2008/C 73/07)

1 euro =

Valiuta	Valiutos kursas	Valiuta	Valiutos kursas		
USD	JAV doleris	1,5771	TRY	Turkijos lira	1,9505
JPY	Japonijos jena	154,42	AUD	Australijos doleris	1,6974
DKK	Danijos krona	7,4595	CAD	Kanados doleris	1,5674
GBP	Svaras sterlingas	0,7817	HKD	Honkongo doleris	12,2535
SEK	Švedijos krona	9,455	NZD	Naujosios Zelandijos doleris	1,9509
CHF	Šveicarijos frankas	1,561	SGD	Singapūro doleris	2,1708
ISK	Islandijos krona	121,79	KRW	Pietų Korėjos vonas	1 600,91
NOK	Norvegijos krona	8,0675	ZAR	Pietų Afrikos randas	12,6424
BGN	Bulgarijos levas	1,9558	CNY	Kinijos ženminbi juanis	11,1675
CZK	Čekijos krona	25,25	HRK	Kroatijos kuna	7,255
EEK	Estijos kronos	15,6466	IDR	Indijos rupija	14 509,32
HUF	Vengrijos forintas	257,51	MYR	Malaizijos ringitas	4,9951
LTL	Lietuvos litas	3,4528	PHP	Filipinų pesas	65,134
LVL	Latvijos lats	0,6971	RUB	Rusijos rublis	37,079
PLN	Lenkijos zlotas	3,5297	THB	Tailando batas	49,218
RON	Rumunijos lėja	3,7285	BRL	Brazilijos realas	2,6861
SKK	Slovakijos krona	32,408	MXN	Meksikos pesas	16,9262

⁽¹⁾ Šaltinis: valiutų perskaičiavimo kursai paskelbti ECB.

V

(Skelbimai)

PROCEDŪROS, SUSIJUSIOS SU KONKURENCIJOS POLITIKOS ĮGYVENDINIMU

KOMISIJA

Išankstinis pranešimas apie koncentraciją

(Byla COMP/M.5125 — Marel/SFS)

(Tekstas svarbus EEE)

(2008/C 73/08)

1. 2008 m. kovo 12 d. Komisija pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 139/2004 ⁽¹⁾ 4 straipsnį ir po bylos perdavimo pagal 4 straipsnio 5 dalį gavo pranešimą apie siūlomą koncentraciją, kai įmonė „Marel Food Systems hf.“ (toliau — „Marel“, Islandija) pirkdama akcijas ir turtą įgyja, kaip apibrėžta Tarybos reglamento 3 straipsnio 1 dalies b punkte, visos įmonės „Stork Food Systems“ (toliau — SFS, Nyderlandai) kontrolę.
2. Atitinkamų įmonių verslo veikla yra ši:
  - „Marel“: pirminio žuvies ir paukštienos apdorojimo, taip pat tolesnio žuvies, raudonosios mėsos ir paukštienos apdorojimo įrenginių bei įrangos kūrimas, gamyba, pardavimas ir techninė priežiūra.
  - SFS: pirminio žuvies ir paukštienos apdorojimo, taip pat tolesnio žuvies, raudonosios mėsos ir paukštienos apdorojimo įrenginių bei įrangos kūrimas, gamyba, pardavimas ir techninė priežiūra.
3. Remdamasi pradinio pranešimo nagrinėjimu, Komisija mano, kad sandoriui, apie kurį buvo pranešta, galėtų būti taikomas Reglamentas (EB) Nr. 139/2004. Komisijai paliekama teisė priimti galutinį sprendimą šiuo klausimu.
4. Komisija kviečia suinteresuotas trečiąsias šalis pateikti savo pastabas dėl pasiūlyto veiksmo.

Pastabos Komisijai turi būti pateiktos ne vėliau kaip per 10 dienų nuo šio pranešimo paskelbimo. Jas Komisijai galima siųsti faksu (32-2) 296 43 01 arba 296 72 44 arba paštu su nuoroda COMP/M.5125 — Marel/SFS šiuo adresu:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
J-70
B-1049 Brussel

(¹) OLL 24, 2004 1 29, p. 1.

KITI AKTAI

KOMISIJA

Paraiškos paskelbimas pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 510/2006 dėl žemės ūkio produktų ir maisto produktų geografinių nuorodų ir kilmės vietos nuorodų apsaugos 6 straipsnio 2 dalį

(2008/C 73/09)

Šis paskelbimas suteikia teisę užprotestuoti paraišką pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 510/2006 7 straipsnį ⁽¹⁾. Prieštaravimo pareiškimai turi būti pateikti Komisijai per šešis mėnesius nuo šio skelbimo.

SANTRAUKA

TARYBOS REGLAMENTAS (EB) Nr. 510/2006

„BŒUF DE BAZAS“

EB Nr.: FR/PDO/005/0344/21.04.2004

SKVN ( ) SGN (X)

Šioje santraukoje informacijos tikslais pateikiami pagrindiniai produkto specifikacijos elementai.

1. Kompetentinga valstybės narės įstaiga:

Pavadinimas: Institut National de l'Origine et de la Qualité (I.N.A.O.)
Adresas: 51, rue d'Anjou
F-75008 Paris
Telefonas (33) 153 89 80 00
Faksas (33) 142 25 57 97
El paštas info@inao.gouv.fr

2. Grupė:

Pavadinimas: Association pour la Défense du Bœuf de Bazas
Adresas: 3, Lagrange Est
F-33430 Bazas
Telefonas (33) 556 25 03 32
Faksas (33) 556 25 23 80
El. paštas bazas.elevage@expalliance.fr
Sudėtis: gamintojai ir (arba) perdirbėjai (X) kiti ( )

3. Produkto rūšis:

1.1 klasė. Šviežia mėsa ir subproduktai.

⁽¹⁾ OLL 93, 2006 3 31, p. 12.

4. Specifikacija:

(reglamento (EB) Nr. 510/2006 4 straipsnio 2 dalyje pateiktų reikalavimų santrauka)

4.1. Pavadinimas: „Bœuf de Bazas“

4.2. Apibūdinimas: *Bazadaise, Blonde d'Aquitaine* veislės galvijai arba šių dviejų sukryžmintų veislių galvijai.

Šviežia mėsa: skerdenos gabalai, jų pusės, ketvirčiai, išpjovos.

Galvijų amžius skerdziant:

— Telyčios: ne mažiau kaip 30 – ne daugiau kaip 48 mėnesiai

— Karvės: ne mažiau kaip 36 – ne daugiau kaip 108 mėnesiai

— Jaučiai: ne mažiau kaip 36 – ne daugiau kaip 60 mėnesių

Skerdenų apibūdinimas:

— mažiausias svoris:

— telyčios ir karvės – 300 kg,

— jaučiai – 380 kg.

— Raumeningumas – E, U, R

— Riebalingumas – 3 ir 4.

— Nuo 3 riebalingumo lygio skerdenų išoriniai riebalai nešalinami, nuo 4 riebalingumo lygio skerdenų riebalai šalinami iš dalies.

— Mėsos spalva: natūraliai raudona.

4.3. Vietovė: Galvijai turi būti atvesti, auginti, šerti ir paskersti „Bazas“ gamybos vietovėje, t. y.:

— Žironos departamente

— šiuose Landų departamento kantonuose: *Aire sur Adour, Gabarret, Geaune, Grenade sur Adour, Labrit, Mimizan, Morcenx, Parentis-en-Born, Pissos, Roquefort, Sabres, Sore, Villeneuve-de-Marsan, Mont-de-Marsan, Tartas.*

— Su Žironda ir Landais besiribojantys šie Lo ir Garonos bei Žero kantonai:

— Su Žironda ir Landais besiribojantys Lo ir Garonos kantonai *Bouglon, Casteljaloux, Duras, Houeilles, Marmande, Meilhan-sur-Garonne, Mézin et Seyches.*

— Su Landais besiribojantys Žero kantonai *Cazaubon, Nogaro, Riscle, Eauze.*

Kad transportavimas mažiau paveiktų mėsos kokybę (gyvūnų gerovė, mažesnis stresas) ir būtų užtikrinta geresnė skerdenų ir specialaus riebalų šalinimo metodo priežiūra, *Bœufs de Bazas* skerdyklos yra gamybos vietovėje. Taip išsaugomos organoleptinės skerdenų savybės.

4.4. *Kilmės įrodymas*: Nuo atvedimo praėjus ne daugiau kaip 7 dienoms, į abi galvijo ausis įsegami patvirtinti įšagai su nurodytu nacionaliniu unikaliu galvijo identifikaciniu numeriu.

Iki pat paskerdimo galvijai turi priskirtą identifikacinį dokumentą („pasą“), kuriame nurodyti galvijo duomenys (gimimo data, veislės kodas, nacionalinis galvijo identifikacinis numeris ir pan.).

Pagal pasą taip pat sužinoma, kur galvijai buvo auginti: kiekvienas galvijo turėtojas įklijuoja vietos pakeitimo etiketę, o kiekviena auginimo vieta nustatoma unikaliu numeriu (pirmieji 5 skaičiai reiškia departamento ir komunos, kuriuose auginama, INSEE kodo numerius). Taip nustatoma geografinė galvijų kilmė.

Skerdykloje skerdena pažymima skerdimo numeriu, kuris susijęs su nacionaliniu identifikaciniu numeriu; skerdena pažymima maistiniais dažais „Bœuf de Bazas“ logotipu. Prie kiekvienos mėsininkui tiekiamos skerdenos, jos pusės ar ketvirčio pridedamas garantijos sertifikatas su numeriu, kuriame įrašytas nacionalinis galvijo identifikacinis numeris ir skerdimo numeris. Mėsininkai, parduodantys šį produktą, gali pardavinėti jį vieną arba kartu su kitais mėsos produktais. Taip pat atliekama apskaitos kontrolė.

4.5. *Gamybos būdas*: Telyčios auginamos mažiausiai 30 mėnesių, karvės ir jaučiai – 36 mėnesius,

veršeliai auginami žindyvių bandoje (žindomi motinos),

galvijai ne mažiau kaip 7 mėnesius per metus ganomi ganyklose, išskyrus išskirtines oro sąlygas,

jie maitinasi žole arba šeriami *Bœuf de Bazas* apsaugos asociacijos nurodytais daugiausia ūkyje pagamintais pašarais ir pašarų papildais,

Šėrimas penėjimo laikotarpiu (baigiamasis): šis laikotarpis trunka ne mažiau kaip 4 mėnesius, per jį siekiama užbaigti galvijų penėjimą, kad skerdenos ir mėsos kokybė taptų optimali.

Baigiamuoju laikotarpiu ar per paskutinius 2 mėnesius galvijai būtinai šeriami iš lovio ar atskiromis grupėmis.

Baigiamuoju laikotarpiu šeriama javais: kukurūzais, kviečiais, miežiais, kvietrugiais, avižomis, rugiais ir pan., kartu duodama stambių pašarų – ganyklų žolės, šieno ir (arba) šaknelių ir gumbavaisių.

Augintojas privalo priderinti racioną prie galvijo biologinės būklės ir apetito. Todėl kartu su grūdais, sudarančiais energetinį raciono pagrindą, galima duoti kukurūzų siloso ir (arba) žolės, tačiau sausųjų medžiagų racione neturi būti daugiau kaip 50 %.

Kartu su grūdais galima duoti išspaudų (paprastai sojos ir linų).

Tradicškai daugiau nei 70 % pašarų, t. y., daugiau nei 90 % vieno galvijo suvartojamų pašarų yra pagaminama ūkyje.

Mėsos brandinimas: ne mažiau kaip 10 dienų.

4.6. *Ryšys su vietove*:

Ypatingos sąlygos:

Dėl jūrinio vietovės klimato (švelnių žiemų, dažno ir tolygiai per metus pasiskirstančio lietaus, daug saulės) natūraliose ar laikinose ganyklose galvijus galima ganyti ilgiau nei pusę metų,

Šioje vietovėje auginamos „Bœuf de Bazas“ gamybai atrinktos veislės; *Bazadaise* ir *Blonde d'Aquitaine* yra vietinės veislės.

Reputacija:

Pavadinimas „Bœuf de Bazas“ siekia XIII amžių, jis susijęs su geriausiomis vietinėmis mėsos gamybai *Bazas* regione naudojamomis veislėmis.

„Bœuf de Bazas“ garsėjo nuo pat XIII amžiaus, kai Karnavalo ketvirtadienį vykdavo tradicinės *Bazas* jaučių eitynės „Riebiųjų jaučių šventė“. Šios šventės nenustota švęsti net tada, kai ji buvo draudžiama (senasis režimas). Darbiniai jaučiai tada buvo nupenimi ir parduodami daugiausia *Bazas* miesto turguje.

„Bœuf de Bazas“ reputacija visuomet buvo gera:

vietiniu lygmeniu:

— Riebiųjų jaučių šventė „Bazas“ mieste vykstant karnavalui kasmet pritraukia daug žiūrovų, o „Bœuf de Bazas“ renginyje dalyvaujančių skerdyklų apyvarta tuo laikotarpiu išauga 30 %. Šventė grindžiama gaminio išskirtinumu ir garsumu, kita vertus, taip garsinamas „Bœuf de Bazas“.

— kitos SGN vietovės savivaldybės taip pat ėmė organizuoti panašius renginius.

Nacionaliniu lygmeniu:

Gaminys žinomas toli už vietovės, kurioje jis gaminamas, ribų. Galima pateikti keletą nesenų pavyzdžių:

- straipsnis „le bœuf gras fait son carnaval“ („Riebiųjų jaučių karnavalas“), išspausdintas 2003 m. vasario 16 d. *Figaro*,
- laidoje „les escapades de Petitrenaud“ („mažojo Reno išvykos“), transliuojamos „France 5“ kanalu, pateiktas „croustillant de queue de bœuf de Bazas au foie gras de canard poêlé des landes“ („traški Bazas jaučio uodega su antienos kepenėlių paštetu“) receptas.

4.7. *Kontrolės institucija:*

Pavadinimas: Qualisud

Adresas: Agropole, BP 102
F-47000 Agen

Telefonas (33) 558 06 15 21

Faksas (33) 558 75 13 36

El. paštas qualisud@wanadoo.fr

Kontrolės institucija atitinka EN 45011 standartą.

4.8. *Ženklinimas etiketėmis:* Produkto pavadinimas parduodant yra „Bœuf de Bazas“.

Etiketėje taip pat turi būti tokia vartotojui skirta informacija:

- galvijo lytis (karvė ar jautis)
- galvijo identifikacinis numeris
- jei yra – skerdenos identifikacijos numeris (skerdyklos Nr.)
- atvedimo data
- veislė
- augintojo pavardė ir adresas
- paskerdimo data
- skerdenos svoris
- klasifikacija
- gavėjo pavadinimas

Toks sertifikatas turi būti prie skerdenos, jos pusės ar ketvirčio iki pat parduodant juos vartotojui.
